

RAPOR

**AYRIMCI, IRKÇI, FOBİK ve NEFRET İÇERİKLİ
FİZİKİ ve SÖZLÜ SALDIRILAR,
YAŞANAN HAK İHLALLERİ** 1 OCAK - 1 EYLÜL 2024

TÜRKİYE
İNSAN
HAKLARI
VAKFI

1 OCAK - 1 EYLÜL 2024 TARİHLERİ ARASINDA
**AYRIMCI, IRKÇI, FOBİK ve NEFRET İÇERİKLİ
FİZİKİ ve SÖZLÜ SALDIRILAR,
YAŞANAN HAK İHLALLERİ**

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Ankara, Ekim 2024

GİRİŞ – 3

I. AYRIMCI, IRKÇI, FOBİK VE NEFRET İÇERİKLİ FİZİKİ VE SÖZLÜ SALDIRILAR – 7

- i. Kürtlere Yönelik Ayrımcı, Irkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları – 8**
- ii. LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcı, Fobik ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları – 10**
- iii. Mülteci/Sığınmacı ve Yabancı Ülke Vatandaşlarına Yönelik Ayrımcı, Irkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları – 12**
- iv. Kayseri Olayları ve Sonrasında Mültecilere/Sığınmacılara Yönelik Ayrımcı, Irkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları – 14**
- v. Etnik, Dini Azınlıklara ve Dini Görüşünü Açıklayan Kişilere Yönelik Ayrımcı, Irkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları – 17**
- vi. Diğer Kişi, Grup ve Çevrelere Yönelik Ayrımcı, Irkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları – 19**

II. AYRIMCI, IRKÇI, FOBİK ve NEFRET İÇERİKLİ POLİTİKALAR, İDARİ UYGULAMALAR, KOLLUK GÜÇLERİNİN MÜDAHALELERİ ve DİĞER TEDBİRLER – 21

- i. Ayrımcı, Irkçı, Fobik ve Nefret İçerikli Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar – 22**
    - Kürtlere Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar – 22
    - LGBTİ+'lara Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar – 26
    - Mültecilere/Sığınmacılara Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar – 28
    - Diğer Etnik ve Dini Azınlıklara Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar – 30
  - ii. Ayrımcı, Irkçı, Fobik ve Nefret İçerikli İdari Uygulamalar, Kolluk Güçlerinin Müdahaleleri ve Diğer Tedbirler Sonucu Yaşanan Kişi Güvenliği ve Yaşam Hakkı İhlalleri – 31**
  - iii. Ayrımcı, Irkçı, Fobik ve Nefret İçerikli Sözlü ve Fiziki Saldırıları Hedef Olan Kişi ve Gruplar Tarafından Gerçekleştirilen Barışçı Toplantı ve Gösterilere Yönelik Kolluk Güçlerinin Müdahalesi Sonucu Yaşanan Hak İhlalleri – 33**
    - LGBTİ+'lar Tarafından Gerçekleştirilen Barışçı Toplantılara Yönelik Müdahaleler – 33
    - Kürtler Tarafından Gerçekleştirilen Barışçı Toplantılara Yönelik Müdahaleler – 34
    - Düğünler vb. Toplantılarda veya Sokakta Kürtçe Müzik Eşliğinde Halay Çekenlere, Yönelik Müdahaleler, Açılan Soruşturma ve Kovuşturmalar – 37
-

GİRİŞ

Türkiye’de yıllardır politikacılardan sokaktaki insana, medyadan ırkçı gruplara kadar, toplumun farklı kesimleri tarafından başta Kürtler, LGBTİ+’lar, mülteciler/sığınmacılar olmak üzere ötekileştirilen toplumsal gruplara yönelik sürdürülmekte olan ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli söylem ve tutumlar geçtiğimiz aylarda endişe verici yeni bir boyut kazandı.

Haziran ayı sonunda Kayseri’de yaşananlar bu endişeyi daha da artırdı. Danişmentgazi Mahallesi’nde Suriyeli mülteci/sığınmacı bir kişinin, akrabası bir çocuğa (7, k) cinsel istismarda bulunduğu iddiasıyla tutuklanması üzerine, aynı gün bazı gruplar tarafından kentteki Suriyelilerin ev, işyeri ve araçlarına, hatta doğrudan kişilere ırkçı ve nefret saiki ile saldırılar gerçekleştirildi. Yaşam hakkı ve kişi güvenliği başta olmak üzere ciddi hak ihlalleri yaşandı. İşlenen bir suçun cezasını suçu işleyen kişinin ait olduğu toplumsal grubun tümüne “sokakta” kesmek olarak tanımlayabileceğimiz, lince varan bu ırkçı saldırganlık, sadece Kayseri ile sınırlı kalmadı, kısa sürede başka illere de sıçradı.

Kayseri’de ve ırkçı saldırganlığın sıçradığı diğer kentlerde mültecilere/sığınmacılara yönelik sokaklarda yükselen şiddet, yalnızca toplumsal dokumuzdaki ayrımcı, düşmanlaştırıcı kökleri açığa vurmamış, bu şiddeti önlemeyen, engellemeyen ve kontrol etmeyen, tersine sokağın hincını serbest bıraktığı söylenebilecek bir kamu idaresinin yürürlükte olduğunu da göstermiştir. Çünkü söz konusu şiddet ve linç eylemleri yükselerek artarken, yetkililer ve kolluk güçleri yüzeysel açıklama ve tedbirlerle yetinmişlerdir. ırkçı

saldırganlık adeta hoşgörüyü karşılanmıştır. Türkiye genelinde binlerce kişinin katılımıyla gerçekleştirilen söz konusu ırkçı saldırılar ile ilgili/ilişkili olduğu düşünülen toplam 1065 kişi gözaltına alınmış, bu kişilerden sadece 28'i tutuklanmıştır.¹ Bu kişilerden kaçısı hakkında etkin bir biçimde soruşturma açıldığı, açıldıysa da soruşturmaların akıbetinin ne olduğu konusunda bugün için maalesef yeterli bilgiye sahip değiliz. Bu durum gösteriyor ki, aslında saldırganlığın serbest bırakılması yoluyla toplumda ayrımcı şiddet meşrulaştırılmaktadır. Oysa sahip olduğu kamusal güç ve olanaklar nedeniyle uluslararası hukuk tarafından insan haklarını korumak ve geliştirmek ile sorumlu kılınan devletlerin ilk önlemesi gereken şey, şiddeti meşrulaştırıcı her türlü söz ve eylemdir.

Toplumda ayrımcı, dışlayıcı, düşmanlaştırıcı bir kültürün yaygınlaşması ve hatta kökleşmesine izin veren bu kamusal idare tarzını, demokratik bir toplumsallık taleplerine karşı uygulanan şiddet ile birlikte düşünürsek, karşı karşıya olduğumuz tehlike çok daha açık görülebilir. Kolluk güçleri, Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde ve Anayasa'da güvence altına alınan toplanma ve gösteri yapma özgürlüğünün kullanımıyla sınırlı çok sayıda barışçıl toplantı ve gösteriye, sırf muhalif içerik ve niteliklerinden dolayı, evrensel hukukta ve ülke yasalarında tanımlanan zor kullanma yetkisinin çok ötesine geçen, kural dışı şiddette başvurarak müdahale etmekte, engel olmaktadır. Bu müdahaleler sonucunda çok sayıda kişi işkence ve diğer kötü muameleye maruz kalmakta, gözaltına alınmakta, tutuklanmakta ve haklarında "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na Muhalefet", "görevi yaptırmamak için direnmek" vb. gerekçelerle davalar açılmakta, mahkûmiyet kararları verilmektedir.

Kayseri ve diğer kentlerde gerçekleştirilen mültecilere/sığınmacılara yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli saldırılar, hiçbir şekilde anayasal hak ve özgürlüklerin barışçıl kullanımı değildir. Saldırıları sırasında dile getirilen talep ve söylemler, ifade özgürlüğü olarak da değerlendirilemez. Zira ayrımcılık Anayasa ve yasalar tarafından yasaklanmış, suç olarak düzenlenmiştir. Kaldı ki, saldırıları gerçekleştirenler bizzat şiddete başvurmuşlar, yaşam hakkı ve kişi güvenliği başta olmak üzere ağır ve ciddi hak ihlallerine neden olmuşlardır. Aşağıda aktarılan verilerden görüleceği üzere, saldırılarda en az 1 kişi yaşamını yitirmiş, 4 kişi yaralanmış, çok sayıda ev, işyeri ve araç yakılmış ve/veya tahrip edilmiştir. Bu şiddet, yüzlerce, hatta binlerce mültecinin/sığınmacının Kayseri'yi terk etmesine, kendilerine ait ya da yoğunluklu olarak çalıştıkları iş yerlerinin kapanmasına yol açmıştır. Kısacası, söz konusu olan barışçıl toplanma ve gösteri özgürlüğünün kullanımı değil, adeta bir pogrom girişimidir. Bu nedenle de, yaşanan hak ihlallerinin bir daha asla tekrar etmemesi için hızlı ve etkin biçimde soruşturma başlatılarak, failerin cezasızlık zırhı ile korunmaksızın adil bir şekilde yargılanıp cezalandırılmaları gerekmektedir.

Mültecilerin/sığınmacıların sık sık böylesi bir hincin nesnesi haline getirilmesinin temel nedeni ,siyasal iktidarın yaklaşık 13 yıl gibi azımsanmayacak bir süredir Türkiye'de yaşayan milyonlarca insanı hala "misafir" ve "yabancı" olarak niteleyen, "mülteci" ya da "yurttaş" olarak bir statü tanımayan, böylece "haklara sahip olma hakkı"ndan yoksun bırakan, dolayısıyla evrensel insan hakları normlarıyla bağdaşmayan politikalarıdır. Milyonlarca insanı uluslararası ilişkilerde pazarlık konusu/nesnesi yapma sorumsuzluğudur. Diğer yandan, muhalefet partileri tarafından siyasal iktidara karşı muhalefetin en önemli argümanı haline getirilen mülteci/sığınmacı karşıtlığı, söz konusu hincin daha da büyümesine ve yaygınlaşmasına yol açmaktadır.

Yukarıda dile getirilen endişe verici saldırganlık ve bunun karşısında kamu otoritesinin meşrulaştırıcı tutum ve eylemleri, aslında ülkede siyasal ve toplumsal tüm ilişki

¹Bkz. <https://anlatilaninotesi.com.tr/20240705/bakan-yerlikaya-kayserideki-olaylara-iliskin-konustu-irkci-vandalliga-boyun-egmeyecegiz-1085563281.html>

biçimlerini belirleyen yapısal şiddetin somut bir tezahürüdür ve sadece mülteciler/sığınmacılar ile sınırlı değildir. Çok daha geniş kesimleri kapsayan ve etkileyen katman katman bir meseledir.

Türkiye’de yapısal şiddet, elbette tarihsel, siyasal ve sosyal boyutları olan uzun bir sürecin sonucunda bu denli belirleyici bir konuma gelmiştir. Bununla birlikte, bu süreç son dönemde büyük bir ivme kazanmıştır. Her biri kritik birer eşik olan önce sokağa çıkma yasakları, ardından da 15 Temmuz gerekçesiyle ilan edilen OHAL uygulamaları ile birlikte süreç, hak ihlali yapan bir devlet pratiğinden bizzat hakkın varlığını ret eden bir rejimin inşasına doğru evrildi. 24 Haziran 2018 Genel Seçimleri ile yürürlüğe giren “yeni rejim” tarafından, başta OHAL uygulamalarına kalıcılık/süreklilik kazandıranlar olmak üzere, yapılan pek çok düzenleme ve baskıcı uygulamalar sonucu siyasal ve sivil alan tümüyle bir kontrol/tedbir alanı haline getirildi. Hem siyasal katılımın hem de talep etme olanaklarının kapatılarak yurttaş eylemliliğinin imkânsız hale getirildiği bu durumun sürdürülebilmesi için siyasal iktidarın başvurduğu en önemli araç ise ekonomiden toplum sağlığına kadar ülkenin tüm meselelerini güvenlik sorunu haline getirmek oldu. Bilhassa yargının ve kolluk güçlerinin eyleminde somutlaşan baskı ve kontrole dayalı yönetme tarzı, aynı zamanda düşmanlaştırma politikalarıyla birlikte sürdürülmekte ve belirli bir konunun, kişinin ya da grubun hedef gösterilmesi, ayrımcılığa maruz bırakılması, itibarsızlaştırılması ve ötekileştirilmesiyle eşgüdümlü ilerlemektedir. Bunun sonucunda da başta siyasal muhalifler olmak üzere inançları, etnik kimlikleri, cinsiyetleri ve cinsel yönelimleri farklı olanlar, mülteciler/sığınmacılar hem siyasal iktidarın, hem de ona öykünen, örnek alan toplumsal kesimlerin ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli saldırılarına maruz kalmaktadırlar.

Nitekim, kısa bir süre önce kamuoyunda insan hakları algısının durumunu anlamak için İnsan Hakları Derneği (İHD) tarafından KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş.’ye yaptırılan bir araştırmaya² göre, Türkiye toplumunun %47’si insan hakları ihlallerinin siyasi nedenlerden dolayı gerçekleştirildiğini düşünüyor. Özellikle din/mezhep, sosyo-ekonomik ve etnisite gibi nedenlerin siyasi nedenlerin ardından gelmesi, toplumda artan ve derinleşen siyasal kutuplaşmanın insan hakları ihlallerine yol açtığına dair güçlü bir algının varlığına işaret ediyor.

Öte yandan siyasal iktidarın, şiddeti kutsayan, çatışma ve savaşı gerek Kürt sorununun gerekse uluslararası sorunların çözümünde tek yöntem haline getiren tutum ve politikaları da yapısal şiddetin giderek daha belirleyici hale gelmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle de toplum içinde Kürtlere yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli saldırıların artması, barış içinde bir arada yaşama iradesinin tümüyle etkisiz hale gelmesine yol açıyor.

Kısacası, tüm bunlar şiddetin meşrulaştırılmasına ve toplum nezdinde ilişkileri düzenleyen ve sorunları çözen itibarlı ve etkili tek araç olduğu kanaatinin güçlenmesine yol açmaktadır. Keza yukarıda sözü edilen ‘İnsan Hakları Algısı Kamuoyu Araştırması’na³ göre toplumda devletin güç ve şiddet kullanımını onaylama eğiliminin artıyor olması da bu tespitin bir teyididir. Ancak, bizzat kamunun şiddetin meşrulaşmasına yol açacak tutum ve eylem içinde olmasının tek bir açıklaması vardır: İnsan haklarını ve onun dayandığı ilke ve değerleri eylem ufkundan çıkararak, epeydir kamu düzenini şiddet ve baskı ile sağlamayı seçmiş olan bir devlet, toplumsal ilişkilerde de şiddetin “düzenleyici” rol oynamasına da onay vermektedir. Bu ise bir hukuk devletinin esastan ilgası, demokratik bir toplumsallık imkanının yok olması demektir.

² Bkz. “İnsan Hakları Algısı Kamuoyu Araştırması”, <https://www.ihd.org.tr/wp-content/uploads/2024/09/insan-haklari-algisi-kamuyu-arastirmasi.pdf>, s. 31

³ Bkz. “İnsan Hakları Algısı Kamuoyu Araştırması”, <https://www.ihd.org.tr/wp-content/uploads/2024/09/insan-haklari-algisi-kamuyu-arastirmasi.pdf>, s. 46

TİHV Dokümantasyon Merkezi tarafından 1 Ocak 2024 ile 1 Eylül 2024 tarihleri arasında yayımlanan günlük insan hakları raporlarında yer alan vaka ve verilerden yararlanarak hazırlanan bu rapor, tüm sınırlılıklarına rağmen söz konusu endişe verici güçlenme eğilimini ve karşı karşıya kalınan tehlikeyi göstermeyi amaçlamaktadır.

Aşağıda aktarılan vaka ve veriler, bir yandan siyasal görüşleri, etnik kimlikleri, inançları, cinsiyetleri ve cinsel yönelimleri farklı olanlar ile mülteciler/sığınmacılar başta olmak üzere, ötekileştirilen herkesin ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli politika, uygulama ve saldırıların doğrudan hedefi haline gelebileceğine işaret ederken, diğer yandan gerek iktidar gerekse muhalefet partilerinden, erki kullanan siyasal aktörler (hükümet üyeleri, parti yöneticileri, milletvekilleri, belediye başkanları vb.) tarafından her gün geliştirilen söylem ve icraatların, bunlarla bağlantılı mülki idare amirlerinin, kolluk güçlerinin uygulama ve müdahalelerinin, elbette cezasızlık olgusunun ve bilhassa da medyanın kullandığı dilin, söz konusu söylem ve saldırıları nasıl teşvik ettiğini ve yaygınlaştırdığını gösteriyor.

Bununla birlikte, TİHV Dokümantasyon Merkezi tarafından her gün gazete, haber ajansı ve internet sitesi haberleri taranarak ve TİHV'in ilişki ağından edinilen bilgilerden yararlanarak hazırlanan günlük insan hakları raporlarının taşıdığı sınırlılıklar nedeniyle bu raporda yapılan tespitlerin, hakikatin ancak bir bölümünü yansıttığını hatırlatmak isteriz.

I. AYRIMCI, IRKÇI, FOBİK VE NEFRET İÇERİKLİ FİZİKİ VE SÖZLÜ SALDIRILAR

1 Ocak 2024 ile 1 Eylül 2024 tarihleri arasında ülke genelinde ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli en az 72 sözlü ya da fiziki saldırı tespit edilmiştir. Bu saldırıların,

- 13'ü Kürtlere,
- 12'si LGBTİ+'lara,
- 29'u mültecilere/sığınmacılara ve yabancı ülke vatandaşlarına,
- 7'si etnik ve dini azınlıklar ile dini görüşünü açıklayanlara,
- 11'i ise diğer kişi, grup ve çevrelere yönelik olmuştur.

Söz konusu saldırılar sonucunda,

- En az 5 kişi (1'i dini görüşlerini açıklayan, 1'i etnik-dini azınlık, 2'si mülteci/sığınmacı, 1'i LGBTİ+) yaşamını yitirdi.
- En az 26 kişi (10'u Kürt, 2'si LGBTİ+, 5'i mülteci/sığınmacı, 9'u etnik, dini azınlık ve diğerleri) yaralandı.

i. Kürtlere Yönelik Ayrımcı, Irkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları

Kürtlere yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli saldırılar üniversitelerden, fabrikalara, mevsimlik işçi çalıştıran tarım işletmelerine, stadyumlara, sosyal medya hesaplarına kadar çok farklı mekan ve ortamlarda gündelik yaşamın içinde gerçekleşmektedir. Saldırıya maruz kalanlar sadece halen yaşamakta olan kişiler değil, yaşamını yitirmiş kişiler ve onların anıları da olabilmektedir. Saldırıları sırasında 90'lı yıllarda isimleri faili meçhul cinayetlerle özdeşleşen JİTEM elemanlarının fotoğrafları vb. dönemi anımsatan slogan, mesaj ve simgeler kullanılabilir.

1 Ocak 2024 ile 1 Eylül 2024 tarihleri arasında ülke genelinde Kürtlere yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli en az 12 sözlü ya da fiziki saldırı tespit edilmiştir. Bu saldırılar sonucunda en az 7 kişi yaralanmıştır.

1) 5 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Ankara'nın Etimesgut ilçesinde bir şeker fabrikasında çalışan Levent Güner isimli kişinin 2 Ocak 2024 tarihinde bir grup işçiyle tartıştığı, tartışma esnasında işçilerin Levent Güner'e 'Kürt müsün?' diye sorduktan sonra saldırdığı öğrenildi. Levent Güner'in hastaneden maruz kaldığı şiddeti tıbbi olarak belgelemek üzere rapor aldığı bildirildi. Daha sonra şikayetçi olmak için Ankara Etimesgut Şehit Necdet Alıcı Polis Merkezi Amirliği'ne giden Levent Güner'in raporuna el konulduğu, Kürt olduğu için saldırıya uğradığını bildirmesine karşın ifade alan polis memurunun müdahale ettiği ve söz konusu ifadeyi tutanağa geçirmediği öğrenildi. Levent Güner, olayla ilgili basında yer alan açıklamasında şunları belirtti: "Beni yerde tekmeliyorlardı. Arkadaşlarım yetişip beni ellerinden aldı. Ancak daha sonra arkadaşlarımı da darp etmeye başladılar. Orada ismini bilmediğim ve bir sendikanın başkanı 'Kürt bunlar, vurun. Kürtleri burada çalıştırmayacaksınız' diyordu. Asıl ortalığı kızıştıran oydu. Kendi adamlarını korumak için kamera görüntülerinin olmadığını söylediler."

2) 10 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Iğdır Üniversitesi öğrencisi bir kişinin puşî taktığı gerekçesiyle kampüste ülkücü olduğu belirtilen kişilerin fiziksel saldırısına uğradığı öğrenildi. Bahsi geçen öğrencinin daha önce de aynı kişilerin sözlü ve fiziksel saldırısına uğradığı, maruz kaldığı ihlaller ile ilgili bildirimde bulunmasına rağmen üniversite rektörlüğü tarafından herhangi bir soruşturma yürütülmediği bildirildi.

3) 25 Şubat 2024 tarihinde Diyarbakirspor ile Afyonspor arasında Afyonkarahisar Zafer Stadyumu'nda oynanan futbol maçı esnasında Diyarbakirsporlu oyuncuların sözlü saldırıya uğradığı, maç bittikten sonra ise aralarında stadyumun özel güvenlik amirinin de olduğu kişilerin Diyarbakirsporlu oyunculara fiziksel saldırıda bulunduğu öğrenildi. Saldırıları sonucunda Diyarbakirsporlu futbolcu Yasin Dülger'in yaralandığı bildirildi.

4) 10 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 12 Kasım 1994 tarihinde İstanbul'da evinin önünde uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitiren Kürt Avukat Medet Serhat'ın İstanbul'daki Zincirlikuyu Mezarlığı'nda bulunan

mezarına kimliği belirlenemeyen kişi ya da kişiler tarafından saldırı düzenlendiği ve mezarın tahrip edildiği öğrenildi.

5) 29 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Muğla'nın Seydikemer ilçesinde sera işçiliği yapan Kürt bir ailenin 28 Haziran 2024 tarihinde trafikte yaşanan bir tartışma sonucunda 20 kişilik bir grubun ırkçı saldırısına uğradığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca şikayetçi olunmasına rağmen saldırıyı gerçekleştiren kişiler hakkında herhangi bir işlem yapılmadığı bildirildi. Saldırıya uğrayan aile üyelerinden Abdulhalim Yavuz, yaşananlarla ilgili basına yansıyan ifadelerinde şunları belirtti: "Gittiğimizde yeğenim kanlar içinde oturuyordu. Onlar da ellerinde satır, bıçak ve sopalarla bekliyordu. Niye yaptıklarını sordüğümüzde bize de saldırmaya başladılar. Kürt olduğumuz için bizi buradan göndermek istiyorlar. Tartışma sırasında da sürekli bizi istemediklerini söyleyerek, küfür ve hakaret ettiler... 15 - 20 dakikanın ardından jandarma ve sağlık ekipleri geldi. Çok rahat davrandılar. Bizi hastaneye götürdüler. Her yerimizden yara aldık. Hastaneden rapor istedik raporu bize değil, jandarmaya vereceklerini söylediler. Olayla ilgili şikayette bulunduk".

6) 23 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Sakaryaspor'un resmi sosyal medya hesabından yapılan paylaşımda 2024 - 2025 Türkiye 1. Ligi ile ilgili yapılan fikstür paylaşımından Amedspor'a ait logonun çıkarıldığı öğrenildi.

7) 26 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Van Büyükşehir Belediyesi tarafından bir yaya geçidine yazılan Kürtçe "Pêşî Peya" (Önce yaya) ifadesinin kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından spreyle boyayla kapatıldığı ve üzerine "Türkiye Türk'tür, Türk kalacak" yazıldığı öğrenildi. Ancak 29 Temmuz 2024 tarihinde basında, saldırı ile ilgili olduğu iddia edilen bir çocuğun (16, e) şu ifadeleri yer aldı: "Bana, polislerin bir sıkıntı çıkarmayacağını ve bunu gösteriş için yaptıklarını (...) söylediler. Hatta bir tık bana yardımcı olacaklarını söylediler. Zaten o polislerden bazıları tanıdık (...)'Korkmanı gerekecek bir şey yok. Milliyetçi duygularını anlıyorum, iyi yapmışsın. Kanın hızlı akıyor ama bu şeyler Doğu'da yapılacak şeyler değil. Biz sana olabildiğince yardımcı olacağız' dediler."

8) 15 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 13 Ağustos 2024 tarihinde Diyarbakır'da gözaltına alınan 12 kişiye hastaneye sevk edildikleri sırada ırkçı şarkılar dinletildiği öğrenildi.

9) 24 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Nevşehir'in Ürgüp ilçesinde bir enerji tesisinde çalışan bazı işçilerin Amedspor forması giydikleri gerekçesiyle kimliği belirlenemeyen kişilerin tehdit ve silahlı saldırısına maruz kaldıkları öğrenildi. Saldırı sonucu en az 3 işçinin yaralandığı, saldırıya uğrayan işçilerden 13'ünün gözaltına alındığı bildirildi. Gözaltına alınan işçilerden 12'sinin polisteki ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldığı, kendisi de yaralı olan Edip Bozkurt isimli 1 işçinin ise sevk edildiği sulh ceza hakimliği tarafından 3 kişiyi bıçakla yaraladığı iddiasıyla tutuklandığı öğrenildi.

10) 26 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 21 Ağustos 2024 tarihinde Balıkesir'in Altıeylül ilçesinde bulunan bir parkta oturan ve Kürtçe şarkı dinleyen M. A., C. G. ve Ö. İ. isimli 3 işçinin önce bekçilerin sözlü tacizine uğradığı, daha sonra bekçilerin, polislerin ve çevrede bulunan kişilerin fiziksel şiddetine maruz bırakıldıkları ve ters kelepçelenerek gözaltına alındıkları öğrenildi. Haberlerde ayrıca maruz kaldıkları fiziksel şiddetin sonucunda yaralanan işçilerin götürüldükleri Balıkesir Devlet Hastanesi acil servisinde görevli doktor tarafından gerekli tetkik ve muayenelerinin yapılmadığı ve işkence ve diğer kötü muameleyi belgeleyen tıbbi rapor verilmediği, ailelerine gözaltına alındıklarına dair haber verilmediği ve avukata erişimlerinin sağlanmadığı bildirildi.

Gözaltına alınan 3 kişiden C. G.'nin sevk edildiği sulh ceza hakimliği tarafından 'Cumhurbaşkanına hakaret' ve 'görevi yaptırmamak için direnme' iddiasıyla tutuklandığı öğrenildi.

11) 30 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) üyesi Avukat Jiyan Çağırtekin'in yaptığı bir sosyal medya paylaşımı gerekçesiyle çeşitli sosyal medya hesapları tarafından yapılan ırkçı ve cinsiyetçi paylaşımlarda hedef gösterildiği öğrenildi.

12) 30 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Diyarbakır Barosu'nda yemin töreni sırasında Türkçe ve Kürtçe yemin eden Bermal Yildeniz isimli avukatın çeşitli sosyal medya hesaplarında yapılan ırkçı paylaşımlarla hedef gösterildiği öğrenildi.

13) 31 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 28 Ağustos 2024 tarihinde Amedspor ile Sakaryaspor arasında İstanbul Olimpiyat Stadyumu'nda gerçekleştirilen futbol karşılaşmasına giden bir grup Sakaryaspor taraftarının, ismi faili meçhul cinayetlerle özdeşleşen JİTEM elemanı Mahmut Yıldırım'ın fotoğraflarının olduğu maskelerle seyahat ettikleri minibüste çektiirdikleri fotoğrafları sosyal medya hesaplarında paylaştıkları öğrenildi. Haberlerde ayrıca olayla ilgili Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma kapsamında yapılan ev baskınlarında 11 Sakaryaspor taraftarının 'halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme' iddiasıyla gözaltına alındığı ve emniyetteki ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldıkları bildirildi.

ii. LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcı, Fobik ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları

LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı, fobik ve nefret içerikli saldırılarda bilhassa kamuoyunu yönlendirebilme güç ve olanağına sahip politikacı ve kanaat önderlerinin söylemlerinin öne çıktığı görülmektedir. Hatta bu tür söylemlerin, 31 Mart 2024 Yerel Yönetimler Seçimleri sırasında bazı siyasi partilerin ve/veya adaylarının yürüttüğü kampanya çalışmalarında merkezi bir rol oynadığını bile söylemek mümkün.

1 Ocak 2024 ile 1 Eylül 2024 tarihleri arasında ülke genelinde LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli en az 12 sözlü ya da fiziki saldırı tespit edilmiştir. Bu saldırılar sonucunda en az, 1 kişi yaşamını yitirmiş, 2 kişi de yaralanmıştır.

1) 15 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Aydın'ın Didim ilçesinde bulunan Barbaros Hayrettin Paşa Anadolu Lisesi'nde bir öğrencinin yaptığı sunumda feminizm ve LGBTİ+'lardan bahsetmesi üzerine öğretmenin cinsiyetçi ve ayrımcı sözlerine maruz kaldığı ve sunumunu bitirmesine müsaade edilmediği öğrenildi.

2) 26 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Yeniden Refah Partisi'nin (YRP) 31 Mart 2024 yerel seçim kampanyaları kapsamında sosyal medyada yayınladığı videolarda "Ahlak yoksa LGBT vardır!" ve "Sapkın örgütleri şehrimizden sürüp çıkaracağız"

şeklinde ayrımcı ve LGBTİ+fobik ifadelere yer verdiği öğrenildi.

3) 28 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Saadet Partisi İstanbul Belediye Başkan adayı Birol Aydın'ın Saadet Partisi İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Tanıtım Toplantısı'nda "Adeta bir gayya kuyusuna benzedi İstanbul. LGBTİ denilen sapkınlıklar her alana sirayet etmiş durumda" şeklinde ayrımcı ve fobik içerikli ifadeler kullandığı öğrenildi.

4) 12 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, YRP Genel Başkanı Fatih Erbakan, partisinin seçim beyannamesini açıkladığı toplantıda ayrımcı ve fobik ifadelerin yer aldığı bir konuşma yaptı. Fatih Erbakan konuşmasında şunları belirtti: "Ey sapkın örgütlerin, küresel LGBT lobilerinin nesillerine saldırdığı aziz milletimiz, insan ve fitrata küresel bir saldırı olan asrın belası LGBTİ sapkınlığı ile mücadele Yeniden Refah'ın namus borcudur (...) Aziz milletimizin masum evlatlarını LGBT lobilerinin operasyonlarına kurban etmeyeceğiz. Yeniden Refahlı belediyeler şehirlerimizde bunlarla ilgili her türlü tedbiri alacak. Propaganda, reklam ve faaliyetlerin önünü kesecek adımları atacak. Heykelci belediyeciliğin açtığı toplumsal cinsiyet ofislerini birer birer kapatacağız, 2028'de iktidara gelince de bütün LGBT derneklerini birer birer kapatacağız."

5) 17 Mart 2024 tarihinde İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan Yenikapı Miting Alanı'nda gerçekleştirilen Newroz etkinliği sırasında kendilerine 'Nasyonalist' diyen bir grubun alanda bulunan LGBTİ+'lara ve kadınlara fobik ve cinsiyetçi ifadeler kullanarak sözlü şiddet uyguladığı öğrenildi.

6) 17 Mart 2024 tarihinde İzmir'in Konak ilçesinde bulunan Gündoğdu Alanı'nda gerçekleştirilen Newroz etkinliği sırasında kendilerine 'Nasyonalist' diyen bir grubun alanda bulunan LGBTİ+'lara fobik ve nefret içerikli ifadeler kullanarak sözlü ve fiziksel şiddet uyguladığı öğrenildi.

7) 11 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Cumhuriyet Kadınları Derneği tarafından 10 Haziran 2024 tarihinde "LGBT tehlikesini ortaya koyan ve LGBT'ye karşı toplumsal mücadelede ön safta yerini alan tek kadın kitle örgütü olarak, LGBT ile mücadele ve LGBT propagandasının yasaklanması konusunda düzenlediğimiz basın açıklamamıza hoş geldiniz... LGBT hareketi, küresel sömürü sisteminin aileyi, milleti ve milli devletleri ortadan kaldırmak amacıyla yarattığı ve kullandığı ideolojik bir araçtır. Bunu biz değil, LGBT'nin kendi ideologları söylüyor" denilerek LGBTİ+'ları hedef alan bir basın açıklaması düzenlendiği öğrenildi. Haberlerde ayrıca Cumhuriyet Kadınları Derneği'nin fobik ve ayrımcı taleplerine ilişkin 6 farklı ilde stant açıp imza topladığı bildirildi.

8) 14 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Gece Yanıker isimli bir trans kadının İstanbul'da maruz kaldığı saldırı sonucu yaşamını yitirdiği öğrenildi.

9) 19 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, trans kadın Mika Can Raun ve partnerinin Antalya'nın Kaş ilçesinde kimliği belirlenemeyen kişilerin fiziksel saldırısına uğradığı ve saldırı sonucunda yaralandıkları öğrenildi.

10) 13 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İzmir'in Konak ilçesinde bulunan Bornova Sokak'ta kimliği belirlenemeyen 1 kişinin bıçaklı saldırısına uğrayan E.Ş. isimli bir LGBTİ+'nın ağır yaralandığı ve hastanede tedavi altına alındığı öğrenildi.

11) 23 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İzmir'in Konak ilçesine bağlı Güzelyalı mahallesinde ikamet eden S.E. isimli bir trans kadının komşularının

sistematik fobik nefret saldırısına maruz kaldığı ve bu nedenle başka bir yere taşındığı öğrenildi. S.E. maruz kaldığı sistematik fobik nefret saldırısına ilişkin basında yer alan açıklamasında şunları belirtti: “Evimin sularını kestiler, elektriklerini kestiler. Orada yaşayamamam için her şeyi yaptılar. Sözlü ve fiziki saldırıda bulundular. Diğer komşuları da bana karşı örgütlediler, onlar da bana saldırmaya çalıştı. Kendi evimde yaşayamaz hale geldim. Eve giriş çıkışlarımda apartmanın girişinde bekleyip bana saldırıyorlardı (...) Saldırıları sonrasında polise başvurdum ve ‘uzaklaştırma kararı’ aldım. Orası benim kendi evimdi. Kendi evimde huzurla oturamadım, İzmir’in başka bir ilçesine taşındım.”

12) 24 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Eskişehir’de şehrin farklı yerlerinde bulunan elektrik panolarına kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından “LGBT suçtur” yazıldığı öğrenildi.

iii. Mülteci/Sığınmacı ve Yabancı Ülke Vatandaşlarına Yönelik Ayrımcı, Irkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları

Mülteciler/sığınmacılara yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli saldırılarda, LGBTİ+’lara yöneltilen saldırılarda olduğu gibi, kamuoyunu yönlendirebilme güç ve olanağına sahip politikacı ve kanaat önderlerinin söylemlerinin öne çıktığı görülmektedir. Yine 31 Mart 2024 Yerel Yönetimler Seçimleri sırasında bazı siyasi partiler ve/veya adaylarının yürüttüğü kampanya çalışmalarında mültecilere/sığınmacılara yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli söylemlere yoğun biçimde yer vermiştir.

1 Ocak 2024 ile 1 Eylül 2024 tarihleri arasında ülke genelinde mültecilere/sığınmacılara yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli en az 29 sözlü ya da fiziki saldırı tespit edilmiştir. Buna Kayseri’de başlayıp daha sonra diğer illere sıçrayan olaylar sonucunda yaşanan saldırılar dahildir. Söz konusu saldırılar sonucu toplamda en az 2 kişi yaşamını yitirmiş, 5 kişi de yaralanmıştır.

1) 2 Ocak 2023 tarihinde basında yer alan haberlerden, Bolu Belediyesi tarafından üzerinde “Çöl faresi bedevilere, Atatürk’ün büyüklüğünü hatırlatan Fenerbahçe ve Galatasaray camiasını kutluyorum. Atatürk’süz Türkiye olmaz” yazılı afişlerin kentteki billboardlara asıldığı öğrenildi. Söz konusu afişlerin Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı kararı ile kaldırıldığı ve Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan hakkında soruşturma başlatıldığı bildirildi.

2) 23 Şubat 2024 tarihinde Ankara’nın Mamak ilçesinde seçim çalışması gerçekleştiren Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Mamak Belediye Başkan Adayı Veli Gündüz Şahin, “Bunlar büyüdüğü zaman büyük sorun olur, gönderirim bunları” diyerek mülteci çocuklara karşı ırkçı ve ayrımcı ifadeler kullandı.

3) 3 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 31 Mart 2024 Yerel Yönetimler Seçimlerinde Uşak Belediye Başkanı seçilen CHP’li Özkan Yalım’ın yaptığı bir konuşmada “Hiçbir Afgan’a, Suriyeli’ye işyeri açma ruhsatı vermeyeceğim. Ben artık mülteci istemiyorum. En ufak bir yanlış yapanı kulağından tutup atmazsam şerefsizim” şeklinde ırkçı ve ayrımcı ifadeler kullandığı öğrenildi.

4) 16 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın belediye binasında düzenlediği basın toplantısında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde Türkiye vatandaşı olmayan öğrenci sayısındaki artış ile ilgili yaptığı konuşmada şunları belirtti: "Bu şekilde gelmiş olan öğrencilerin otobüs biletlerine astronomik bir zam yapacağız. Onun dışında neler yapabileceğimizi kendi aramızda tartışıyoruz. Bunlar öğrenci mi değil mi belli değil. Orada suça karışıp, karışmadıkları belli değil, kim oldukları belli değil". 19 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi ile Hepimiz Göçmeniz Irkçılığa Hayır Platformu, Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın göçmen ve mültecileri hedef alan ayrımcı söylemleri ile ilgili suç duyurusunda bulduklarını öğrenildi.

5) Afyon Belediye Başkanı Burcu Köksal, 20 Nisan 2024 tarihinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunmadığı gerekçesiyle mültecilere ait 5 restoranın mühürlenmesi işlemi sırasında yaptığı konuşmada şunları belirtti: "Seçmenlerinize söz verdik, bu memleketten amasız, fakatsız, lakinsiz onları göndereceğimizi söyledik, Suriyelileri (...) Yine kaçak bir iş yeri, mülteciler, sığınmacılar tarafından açılmış, ruhsat yok, kaçak olarak faaliyet gösteriyor. Yine burayı da mühürlüyoruz. Sığınmacılara ait bir iş yeri daha kaçak çalışıyormuş tespit ettik ve mühürledik. Vatandaşa söz verdiğimiz gibi mültecileri buradan göndereceğiz".

6) 2 Mayıs 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Sakarya'da hakkında 11 Nisan 2024 tarihinde yapılmış bir kayıp başvurusu bulunan Irak vatandaşı Mohammed Azeez Mahdi M.'nin cenazesinin bir işyerinin bahçesine gömülü olarak bulunduğu ve olayla ilgili 8 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi.

7) 2 Mayıs 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Adana'nın Yüreğir ilçesinde bir mahallede bir çocuğun (4, e) Suriye vatandaşı bir başka çocuk (11, e) tarafından cinsel tacize maruz bırakıldığı iddiaları üzerine Suriyeli ailenin evinin mahalleliler tarafından basıldığı, evde bulunan eşyaların sokağa atıldığı ve ailenin linç girişimine maruz kaldığı öğrenildi. Haberde ayrıca polislerin Suriyeli aileyi olay yerinden uzaklaştırdığı bildirildi.

8) 20 Mayıs 2024 tarihinde belediye toplantı salonunda gazetecilerle görüşen Nevşehir Belediye Başkanı Rasim Arı, "Suyu çok israf ediyoruz. Bölgede en çok su sıkıntısı yaşayabilecek şehir Nevşehir, (Sığınmacıların su ücretlerine) yüzde 250 - 300 zam yapacağız. Nikah ücreti 750 lira, onu da çok değil 15 bin lira yapıyoruz. Bol bol evlenebilirler. Bu şehirde bu konulardan dolayı huzursuz olan varsa başka şehre gidebilir(...). Yabancı kimseye de ruhsat vermiyorum. Yüzde 53 bana bunun için oy verdi. Biz gereğini hep beraber yapmak zorundayız" ifadeleriyle mültecilere yönelik ırkçı ve ayrımcı uygulamaların yürürlüğe sokulacağını duyurdu.

9) 8 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Konya'nın Çumra ilçesinde bulunan ve bir Suriye vatandaşı mülteciye/sığınmacıya ait lokantaya kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından taşlarla saldırıldığı ve lokantada maddi hasar meydana geldiği öğrenildi.

10) 23 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İzmir'de ikamet eden I. E. E. (15, e) isimli Suriye vatandaşı mülteci/sığınmacı 1 çocuğun maruz kaldığı ırkçı saldırı sonucu yaralandığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca I. E. E.'nin ailesinin ırkçı saldırıyı gerçekleştiren kişinin ailesi tarafından şikayetçi olmamaları yönünde tehdit edildiği bildirildi.

11) 28 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 22 Ağustos 2024 tarihinde İstanbul'da bir metro seferi sırasında 2 erkeğin Suriye vatandaşı olduğu bildirilen

ve metroda saç tacı satan 1 çocuğa önce sözlü şiddet uyguladığı, daha sonra söz konusu kişilerden birinin çocuğa fiziksel şiddet de uyguladığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca saldırganları engelleme çabasında olan bir yolcuya saldırganlardan birinin “Sen de mi Suriyelisin, sen kimsin, kimliğini göster Türk müsün, değil misin?” dediği bildirildi. Adalet Bakanlığı, 28 Ağustos 2024 tarihinde yaptığı açıklamayla çocuğa fiziksel şiddet uygulayan kişi hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldığını duyurdu.

12) 22 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, avukatlık ruhsatı alarak İzmir Barosu üyesi olarak avukatlık yapmaya başlayan Suriye kökenli Hanan Mouselli Dağır’ın sosyal medya üzerinden ırkçı, ayrımcı ve nefret içerikli söylemlerle hedef gösterildiği öğrenildi.

iv. Kayseri Olayları ve Sonrasında Mültecilere/Sığınmacılara Yönelik Ayrımcı, İrkçi ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları

Kayseri’de Danişmentgazi Mahallesi’nde Suriyeli mülteci/sığınmacı bir kişinin akrabası olan bir çocuğa (7, k) cinsel istismarda bulunduğu iddiası ile 30 Haziran 2024 tarihinde tutuklanması üzerine, aynı gün içinde kent genelinde organize olan bazı gruplar, kentte yaşamakta olan Suriyeli mültecilere/sığınmacılara yönelik ırkçı ve nefret içerikli saldırılar başlattılar, mültecilere/sığınmacılara ait ev, işyeri ve araçları tahrip ettiler. Söz konusu ırkçı saldırılar ile ilgili haber ve görüntülerin basında ve sosyal medya hesaplarında paylaşılmasıyla birlikte 2 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla çok sayıda kentte de art arda benzer saldırılar yaşanmaya başladı.

TİHV Dokümantasyon Merkezi tarafından tespit edebildiği kadarıyla Kayseri’deki saldırıları takiben 2 - 4 Temmuz 2024 tarihleri arasında 8 ilde [Antep, Konya, Hatay (Antakya, Reyhanlı, Kırıkhan), Antalya (Serik, Kepez, Aksu), Urfa, Adana, İstanbul, Bursa] ırkçı ve nefret içerikli saldırılar gerçekleştirildi. Bu saldırılar sonucunda 1 kişi yaşamını yitirdi, 4 kişi de yaralandı.

İçişleri Bakanlığı, 5 Temmuz 2024 tarihinde yaptığı açıklamayla Kayseri’de Suriye vatandaşı mültecileri/sığınmacıları hedef alan ırkçı saldırılar ve sosyal medya paylaşımları ile ilgili gözaltına alınan 855 kişiden 13’ünün sevk edildikleri sulh ceza hakimliği tarafından tutuklandığını, 145’inin ise adli kontrol şartıyla serbest bırakıldığını duyurdu.

Ayrıca aynı açıklamada, Türkiye genelinde gerçekleştirilen ırkçı saldırılar ile ilgili toplam 1065 kişinin gözaltına alındığı, bu kişilerden 28’inin tutuklandığı, 187’sinin ise adli kontrol şartıyla serbest bırakıldığı bildirildi.

Yaşanan saldırılar sonrasında, basında 8 Ağustos 2024 itibarıyla ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli saldırıların hedefi olan en az 3000 Suriye vatandaşı mültecinin/sığınmacının Kayseri’yi terk ettiği, ayrıca, Suriye vatandaşı mültecilere/sığınmacılara ait olan ya da bu kişilerin yoğunluklu olarak çalıştığı en az 24 iş yerinin kapandığı haberleri yer aldı.

1) Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Kayseri'nin Melikgazi ilçesine bağlı Danişmentgazi Mahallesi'nde 5 yaşında bir çocuğun İ. A. isimli kişi tarafından istismar edildiği iddialarının ardından mahallede toplanan kalabalık bir grubun Suriyeli mültecilere/sığınmacılara ait ev, iş yerlerine ve araçlara yönelik saldırı düzenleyip bazılarını yaktığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca çocuğun istismara maruz bırakılması ile ilgili başlatılan soruşturma hakkında kısıtlama kararı verildiği, istismarı gerçekleştirdiği iddia edilen İ. A. isimli kişinin ise tutuklandığı bildirildi. Yaşanan saldırıların ardından Kayseri Valiliği yaptığı açıklamada şunları belirtti: "Danişmentgazi Mahallesi'nde Suriye uyruklu bir şahsın küçük yaştaki Suriye uyruklu bir çocuğa yönelik taciz davranışı neticesinde emniyet birimlerimizce şahıs gözaltına alınmış olup çocuğumuz ise birimlerimizce koruma altına alınmıştır". Yanı sıra İçişleri Bakanlığı, ırkçı saldırılar ile ilgili 67 kişinin gözaltına alındığını duyururken olaylarla ilgili haberlere soruşturma sonuçlanıya kadar Kayseri 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından yayın yasağı getirildiği öğrenildi.

2) 2 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Antep'te ırkçı sloganlar atan bir grubun Suriyeli mültecilere/sığınmacılara ait araçları ateşe verdiği; bir başka grubun ise Suriyeli mültecilerin/sığınmacıların yaşadıkları mahallelerde ellerinde sopalarla ırkçı sloganlar atarak yürüdüğü öğrenildi. Haberlerde ayrıca Suriyeli mülteci/sığınmacı 1 kişinin bıçaklı saldırı sonucu yaralandığı iddia edildi.

3) 2 Temmuz 2024 tarihinde Konya'da Suriyeli mülteci/sığınmacı 1 kişinin ırkçı bir grubun fiziksel şiddetine maruz kaldığı iddia edildi.

4) 2 Temmuz 2024 tarihinde Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde ırkçı bir grubun Suriyeli mültecilere/sığınmacılara ait işyerlerine maddi hasar verdiği iddia edildi.

5) 2 Temmuz 2024 tarihinde Hatay'ın Antakya ilçesinde ırkçı bir grubun 'ülkemde mülteci istemiyorum' şeklinde ayrımcı sloganlar atarak yürüdüğü bildirildi.

6) 2 Temmuz 2024 tarihinde Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde ırkçı bir grubun mülteci karşıtı sloganlar atarak yürüdüğü, bir başka grubun ise Cumhuriyet Mahallesi'nde Suriyeli sığınmacılara/mültecilere ait bir işyerini ateşe verdiği, ayrıca aynı grubun saldırısı sonucu 2 başka işyerinde de maddi hasar meydana geldiği öğrenildi. ırkçı saldırılara yönelik polis müdahalesinde 8 kişinin gözaltına alındığı ve polislerin ihtarlarının ardından grubun dağıldığı bildirildi.

7) 2 Temmuz 2024 tarihinde Urfa'nın Akçakale ilçesinde toplanan bir grubun Suriyeli mülteciler/sığınmacılar aleyhinde ırkçı sloganlar atarak yürüdüğü öğrenildi.

8) 2 Temmuz 2024 tarihinde İstanbul'un Sultanbeyli ilçesinde toplanan bir grubun Suriyeli mülteciler/sığınmacılar aleyhine ırkçı sloganlar atarak yürüdüğü öğrenildi.

9) 2 Temmuz 2024 tarihinde Antalya'nın Serik ilçesinde toplanan bir grubun ırkçı sloganlar atarak yürüdüğü ve Suriyeli mültecilere/sığınmacılara ait bazı araçları ateşe verdiği, Suriyeli mültecilere/sığınmacılara ait işyerlerine taşlı saldırıda bulunduğu öğrenildi. Haberde ayrıca saldırılar sonucu çıkan yangına müdahale etmek için gelen itfaiye ve sağlık ekiplerine söz konusu grubun engel olduğu bildirildi.

10) 2 Temmuz 2024 tarihinde Adana'nın Seyhan ilçesinde motosikletli bir grubun konvoy yaparak 'Suriyeli istemiyorum' şeklinde ırkçı ve ayrımcı sloganlar attığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca Suriyeli mültecilerin/sığınmacıların ırkçı saldırılar sebebiyle işyerlerini açmadıkları bildirildi.

11) 2 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Birleşik Tekstil Dokuma ve Deri İşçileri Sendikası'nın (BİRTEK-SEN) sosyal medya hesabından yapılan açıklamada Antep'te Suriye vatandaşı mülteci/sığınmacı işçilerin ırkçı saldırılar nedeniyle işe gidemediği, mülteci/sığınmacı işçileri taşıyan minibüslerin önlerinin ırkçı gruplar tarafından kesildiği ve işçilerin araçlardan indirilmeye çalışıldığı öğrenildi.

12) 2 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Kayseri'nin Melikgazi ilçesinde bulunan bir parkta Suriye vatandaşı mülteci/sığınmacı olan Muhammed M. ile 1 kişi arasında yaşanan tartışma sonucunda Muhammed M.'nin bıçaklı saldırıya uğradığı ve yaralandığı, hastanede tedavi altına alındığı öğrenildi.

13) 2 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul'un Sarıyer ilçesinde bir restoranda M.İ. (43, e) isimli 1 kişinin aynı restoranda oturan Suudi Arabistan vatandaşı kişilere ırkçı ifadelerle sözlü saldırıda bulunduğu ve Suudi Arabistan vatandaşı kişileri bıçakla tehdit ettiği öğrenildi. Gözaltına alınan M.İ.'nin sevk edildiği sulh ceza hakimliği tarafından 'tutuklandığı bildirildi.

14) 3 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Antalya'nın Serik ilçesinde Ahmet Handan El Naif isimli (17, e) Suriye vatandaşı mülteci/sığınmacı çocuğun 3 kişinin bıçaklı saldırısına maruz kalması sonucunda yaşamını yitirdiği öğrenildi. Aynı saldırıda Ahmet Handan El Naif'in arkadaşları H.H.E.N. (15, e) ve Beşar Obaid Al-Marai'nin de uğradıkları ırkçı saldırı sonucunda yaralandıkları ve hastanede tedavi altına alındıkları bildirildi. İrkçı saldırı ile ilgili gözaltına alınan R. Ö., Y. Y. ve İ. Ö. isimli 3 kişi, sevk edildikleri sulh ceza hakimliği tarafından tutuklandı. Ayrıca Ahmet Handan El Naif'in yaşamını yitirmesiyle ilgili haberlere Serik Sulh Ceza Hakimliği tarafından yayın yasağı getirildiği bildirildi. Saldırı sonrasında Serik ilçesinde yaşayan Suriye vatandaşı mültecilerin/sığınmacıların yaşadıkları mahallelerden taşınmaya başladıkları belirtildi.

15) 3 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Antalya'nın Kepez ilçesinde Suriye vatandaşı mültecilere/sığınmacılara ait bir işyerinde bulunan 3 aracın kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından ateşe verildiği öğrenildi.

16) 3 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Türkiye genelinde 30 Haziran 2024 tarihinden beri devam eden Suriye vatandaşı mültecilere/sığınmacılara yönelik ırkçı saldırılar sebebiyle Antalya'nın Serik ilçesinde aralarında çocukların da olduğu en az 40 mültecinin/sığınmacının karakolda tutulduğu, geçici koruma kimliği olmayanların ise sınır dışı edileceği öğrenildi.

17) Bir sosyal medya hesabında yer alan "Saat 19.00 - 20.00 arası Sultanbeyli'de (İstanbul) ayaklanma çıkarmaya başlayacağız" ifadeleriyle ırkçı saldırı tehdidinde bulunması ve Suriye vatandaşı mültecilere/sığınmacılara ait kimlik bilgilerinin paylaşılması üzerine İçişleri Bakanlığı, 4 Temmuz 2024 tarihinde konu ile ilgili şu açıklamayı yaptı: "...Yapılan incelemede sosyal medya hesabının yöneticisinin 14 yaşındaki E. P. olduğu tespit edilmiştir. Aynı hesaptan Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin kimlik bilgilerinin paylaşıldığı da anlaşılmıştır. E. P.'ye İstanbul Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından gerekli işlem yapılmıştır...".

18) 4 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 3 Temmuz 2024 tarihinde Antalya'nın Aksu ilçesinde Suriye vatandaşı mültecilere/sığınmacılara ait bir eve taşlı saldırı gerçekleştirildiği öğrenildi.

19) 4 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Bursa’da Suriye vatandaşı mültecilere/sığınmacılara yönelik ırkçı saldırılara katıldığı ya da sosyal medya paylaşımları yaptığı gerekçesiyle gözaltına alınan 60 kişiden 13’ünün sevk edildikleri sulh ceza hakimliği tarafından tutuklandığı, diğer kişilerin ise 15’i adli kontrol şartıyla olmak üzere serbest bırakıldığı öğrenildi.

20) 5 Temmuz 2024 tarihinde Göç İdaresi Başkanlığı, mültecilere/sığınmacılara ait kimlik bilgilerinin sızdırılmasıyla ilgili şu açıklamayı yaptı: Söz konusu bilgiler incelenmiş ve Göç İdaresi Başkanlığımızdaki güncel bilgilerle uyuşmayan bilgilerin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle bu verilerin hangi yıllara ait olduğunun, hangi kaynaktan, hangi tarihte alındığının belirlenebilmesi ve kamuoyuna sağlıklı bilgi verilmesi için geniş çaplı soruşturma başlatılmıştır.

21) 8 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 30 Haziran 2024 tarihinde Kayseri’de başladıktan sonra Türkiye’nin çeşitli illerinde devam eden ve mültecileri/sığınmacıları hedef alan ırkçı saldırılardan sonra yaklaşık 3000 Suriye vatandaşı mültecinin/sığınmacınının Kayseri’yi terk ettiği, Suriye vatandaşı mültecilere/sığınmacılara ait olan ya da bu kişilerin yoğunlukta olduğu en az 24 iş yerinin kapandığı öğrenildi. Suriye vatandaşı insan hakları savunucusu Taha Elgazi, konu ile ilgili basına yansıyan ifadelerinde şunları belirtti: “Kayseri Organize Sanayi Bölgesi’nde (KOSB) Suriyelilere ait olan veya Suriyelilerin yoğunlukla çalıştığı, çoğu tekstil atölyesi 24 işyeri kapandı. Çünkü binlerce Suriyeli buralarda çalışıyordu. Böyle bir saldırı olunca insanlar tedirgin oldu. Kenti binlerce kişi terk etti. İş yerlerini çalıştıranlar eleman bulamadı”.

v. Etnik, Dini Azınlıklara ve Dini Görüşünü Açıklayan Kişilere Yönelik Ayrımcı, ırkçı ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları

1 Ocak 2024 ile 1 Eylül 2024 tarihleri arasında ülke genelinde etnik ve dini azınlıklara, dini görüşünü açıklayan kişilere yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli en az 7 sözlü ya da fiziki saldırı tespit edilmiştir. Bu saldırılar sonucunda en az 2 kişi yaşamını yitirmiş, 2 kişi de yaralanmıştır.

1) 15 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Aydın’ın Didim ilçesinde bulunan Barbaros Hayrettin Paşa Anadolu Lisesi’nde “Peygamberimizin Hayatı” dersini veren bir öğretmenin Alevi yurttaşlara yönelik ayrımcı sözler söylediği bildirildi.

2) 28 Ocak 2024 tarihinde 2 kişi, İstanbul’un Sarıyer ilçesinde bulunan Santa Maria Kilisesi’nde Pazar ayinine katılan kişilere yönelik silahlı saldırı gerçekleştirdi. Saldırı sonucunda T.C. isimli 1 kişi hayatını kaybetti. İçişleri Bakanlığı, saldırıyı gerçekleştiren 2 kişinin gözaltına alındığını duyurdu.

3) 31 Ocak 2024 tarihinde ‘Diyarbakırlı Ramazan Hoca’ olarak bilinen, özellikle dini konularda yayınladığı videolar ile dikkati çeken Ramazan Pişkin isimli 1 kişi, İstanbul’un

Fatih ilçesinde kimliği belirlenemeyen bir kişinin bıçaklı saldırısı sonucunda hayatını kaybettiği öğrenildi. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı olayla ilgili soruşturma başlattığı ve bir kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

4) 26 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Beşiktaş Belediyesi Bağımsız Başkan Adayı Nasuh Mahruki, 23 Şubat 2024 tarihinde katıldığı bir programda yaptığı konuşmada “Başörtüsüyle kimsenin sorunu yok, türbanla var. Türban bir siyasal İslam ve emperyalizm sembolü” diyerek ayrımcı ifadeler kullandı.

5) 12 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul’da Beyoğlu Anadolu Lisesi tarafından düzenlenen bir okullar arası spor turnuvasında 11 Haziran 2024 tarihinde Özel Getronagan Ermeni Lisesi ile İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi arasında gerçekleştirilen futbol maçı esnasında izleyicilerin ‘mülteciler dışarı’ sloganı attığı öğrenildi.

6) 2 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul Kınalıada’da yaşayan Kınalıada Surp Krikor Lusavoriç kilisesi eski yönetim kurulu başkanı Garo Kaprielyan’ın bölgede bulunan bir marketin çalışanları ile yaşadığı tartışma sonucunda market çalışanlarının ırkçı hakaretlerine ve fiziksel saldırısına maruz bırakıldığı, saldırı sonucunda Garo Kaprielyan’ın vücudunun çeşitli yerlerinden yaralandığı öğrenildi. Garo Kaprielyan, maruz bırakıldığı ırkçı saldırı ile ilgili basına yansıyan ifadelerinde şunları belirtti: “Daha önceki yıllarda bir sorun yaşamamıştık ama iki yıldır bunlardan çok rahatsızız. Ben alışveriş yapmayı kestim. Sokağa giderek yayıldılar. Kaldırımları, apartman önünü işgal ettiler. Gece saat 12’lere kadar gürültü patırtılar geliyor. Personelin patırtısı bitmiyor. Daha önce şikayetçi olmuştuk. Marketin işgal ettiği alanlar için video ve fotoğraflar çektim. O esnada marketin bir çalışanı saldırmaya çalıştı, diğer personel araya girdi. Ondan sonra apartman kapısından içeri gireceğim sırada saldırıya uğradım.”

7) 15 Ağustos 2024 tarihinde Bianet editörü Ruken Tuncel’in ailesinden 3 kişiye İstanbul’un Beylikdüzü ilçesinde yaşadıkları apartmanın girişinde aynı apartmanda ikamet eden A. Y., M. Y. ve O. Y. isimli 3 kişinin “Ermeni döllerini”, “Biz Türk’üz. Ne işiniz var burada? Vatan hainleri” ve “Teröristler” diyerek ırkçı saldırıda bulunduğu öğrenildi. Haberlerde ayrıca maruz kaldıkları fiziksel şiddeti belgeleyecek bir rapor almak üzere gittikleri Beylikdüzü Devlet Hastanesi’nde Ruken Tuncel’in erkek kardeşinin de ırkçı saldırıya maruz kaldığı belirtildi. İrkçı saldırıda en az 1 kişinin elinden yaralandığı öğrenildi. Ruken Tuncel, annesi, teyzesi ve kız kardeşi 10 Ağustos 2023 tarihinde aynı yerde aynı aileden kişilerin ırkçı saldırısına maruz kalmıştı. Konuyla ilgili yapılan suç duyurusu hakkında savcılık kovuşturmayaya yer olmadığı kararı vermişti. Ruken Tuncel konuyla ilgili şu açıklamayı yaptı: “Geçtiğimiz yıl saldırırken ‘Devlet bizim devletimiz demişlerdi’, cezasızlıkla cesaretlenip bir kez daha, bu kez daha kalabalık saldırdılar. Özellikle belirtiyorum, bu kişilerle hiçbir komşuluk ilişkimiz yok, dolayısıyla arada tartışma yaşanacak bir durumda yok. Saldırırken söylenenler olayın ne olduğunu açıkça gösteriyor. Apaçık ırkçı bir saldırı.”

vi. Diğer Kişi, Grup ve Çevrelere Yönelik Ayrımcı, İrkçi ve Nefret İçerikli Fiziki ve Sözlü Saldırıları

1 Ocak 2024 ile 1 Eylül 2024 tarihleri arasında ülke genelinde diğer kişi ve gruplara yönelik ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli en az 11 sözlü ya da fiziki saldırı tespit edilmiştir. Bu saldırılar sonucunda en az 7 kişi yaralanmıştır.

1) 10 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi iki kişinin okulun kantininde ülkücü olduğu belirtilen kişilerin saldırısına uğradığı öğrenildi.

2) 12 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul'da bir bayrak yırttığı gerekçesiyle gözaltına alınan bir çocuğun (13) sevk edildiği mahkeme tarafından 'Devletin egemenlik alametlerini alenen aşağılama' suçu işlediği iddiasıyla "yurtdışına çıkış yasağı ve ayda bir kez imza vermek" şeklindeki adli kontrol şartıyla serbest bırakıldığı öğrenildi. Haberlerde sözü edilen çocuğun bir sınıf arkadaşının ırkçı söylemlerine maruz kaldığı, bu söylemlere tepki olarak okul camına asılan süsleme bayrağı yırttığı, kendisine ırkçı söylemlerde bulunan arkadaş hakkında okul yönetimi tarafından okuldan uzaklaştırma kararı verildiği, uzaklaştırma kararı verilen çocuğun ailesinin şikâyeti üzerine 11 Ocak 2024 tarihinde gözaltına alındığı bildirildi.

3) 10 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 9 Haziran 2024 tarihinde Diyarbakır'ın Kayapınar ilçesinde bulunan Tema Park'ta dans etkinliği düzenleyen kişilere kimliği belirlenemeyen kişilerin fiziksel ve sözlü şiddet uyguladığı ve şiddet sonucunda 2 kişinin yaralanarak hastaneye kaldırıldığı öğrenildi.

4) 23 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Diyarbakır'ın Kayapınar ilçesinde bulunan bir kahve zinciri ile Sur ilçesinde bulunan bir yemek zincirinin şubelerine bir grup tarafından saldırı düzenlendiği ve bazı müşterilerin fiziksel şiddete maruz bırakıldığı öğrenildi.

5) 24 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul'un Beşiktaş ilçesindeki bir alışveriş merkezinin içinde bulunan bir kahve zincirine kimliği belirlenemeyen kişilerin saldırdığı öğrenildi. Saldırıda yaralanan olup olmadığı öğrenilemedi.

6) 25 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 14 Haziran 2024 tarihinde Mersin'de gerçekleştirilen bir barışçıl protestonun ardından Munzur Can Erdoğan (21, e) isimli 1 kişinin önünün kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından kesildiği, Munzur Can Erdoğan'ın ırkçı ve ayrımcı tehditlere maruz kaldığı ve fiziksel şiddete maruz bırakıldığı öğrenildi. Munzur Can Erdoğan, maruz bırakıldığı şiddetle ilgili basına yansıyan ifadelerinde şunları söyledi: "Aracın içerisine alıp darbetmeye devam ettiler. Bunun daha fazlasını yapacaklarını söyleyip tehditler savurdular (...).Hastaneye darp raporu çıkarmaya gittim ve hastanede ifadem alınmadı, ardından taksikle emniyete şikayetçi olmak için gittiğimden baştan savma bir tutumla karşılaştım. 'Aracın plakasını bilmiyorsan bizim de yapacağımız bir şey yok' denilerek ifade almakta bile güçlük çıkarıldı. Olay esnasında plakayı kaydetmeyi zaten yapamazdım".

7) 31 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Hamas lideri İsmail Haniye'nin öldürülmesini protesto etmek için Batman merkezde toplanan kişilerin Diyarbakır Caddesi'ndeki bir alışveriş merkezinde bulunan bir kahve ve bir yemek zincirine saldırarak maddi hasar verdiği ve müşterilere de fiziksel saldırı girişiminde bulunduğu öğrenildi. Saldırıda yaralanan olup olmadığı öğrenilemedi.

8) 2 Ağustos 2024 tarihinde Hamas lideri İsmail Haniye'nin öldürülmesini protesto etmek için Diyarbakır'ın Sur ilçesinde bulunan Ulu Cami önünde basın açıklaması gerçekleştiren bir grubun basın açıklaması okunduktan sonra aynı ilçede bulunan bir yemek zincirine taşlar ve şişelerle saldırdığı öğrenildi. Saldırıda yaralanan olup olmadığı öğrenilemedi.

9) 4 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Hamas lideri İsmail Haniye'nin öldürülmesini protesto etmek için Mardin'in Midyat ilçesinde gerçekleştirilen bir yürüyüş sonrasında yürüyüşü gerçekleştiren grubun bir restoran ve bir kozmetik zincirine taşlar ve şişelerle saldırdığı öğrenildi. Restoran ve kozmetik zincirinde maddi hasar oluşurken saldırıda yaralanan olup olmadığı öğrenilemedi.

10) 12 Ağustos 2024 tarihinde Nazi miğferi ve gamalı haç sembolleri giyen A. K. (18, e) isimli 1 kişinin Eskişehir'in Tepebaşı ilçesinde bulunan Tepebaşı Camisi'nde yer alan çay bahçesinde oturmakta olan ve çevrede bulunan kişilere bıçak ve baltayla saldırdığı öğrenildi. Saldırı sonucunda 5 kişinin [T. A. (71), C. Ö. (57), N. Ö. (87), M. K. (64), C. A. (64)]. yaralandığı ve saldırgan A. K.'nin gözaltına alınarak soruşturma başlatıldığı bildirildi. Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı, ırkçı saldırıyla ilgili Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği tarafından yayın yasağı kararı verildiğini duyurdu. A. K. (18, e), 13 Ağustos 2024 tarihinde sevk edildiği Eskişehir Sulh Ceza Hakimliği tarafından 'kasten yaralama' suçlamasıyla tutuklandı.

11) 20 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 19 Ağustos 2024 tarihinde İstanbul'un Beykoz ilçesindeki etkinlik alanında Dünya Beykozlular Günü kutlamaları kapsamında Suavi'nin verdiği konser esnasında Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) üyesi olduğu iddia edilen bir grubun 'Beykoz'da terörist istemiyoruz' ifadeleriyle slogan atarak konseri engellemeye çalıştığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca Suavi'nin konserinin MHP Beykoz İlçe Başkanlığı tarafından daha önce hedef gösterildiği bildirildi.

II. AYRIMCI, IRKÇI, FOBİK ve NEFRET İÇERİKLİ POLİTİKALAR, İDARİ UYGULAMALAR, KOLLUK GÜÇLERİNİN MÜDAHALELERİ ve DİĞER TEDBİRLER

Giriş bölümünde değinildiği gibi; Türkiye toplumu, günlük yaşam içinde endişe verici bir şekilde yaygın ve yoğun olarak başvurduğu ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli fiziki ve sözlü saldırganlığı, siyasal erki kullanan aktörlerin söylem ve eylemlerinden öykünüyor. Başka bir ifadeyle, gerek iktidar gerekse muhalefet partilerinden siyasal aktörler (hükümet üyeleri, parti yöneticileri, milletvekilleri, belediye başkanları vb.) tarafından her gün geliştirilen ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli söylem ve icraatlar; bunlarla bağlantılı mülki idare amirlerinin, kolluk güçlerinin aynı içerikteki uygulama ve müdahaleleri, hatta ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli söylem ve icraatları; cezasızlığa tekabül eden dolayısıyla teşvik edici yargı kararları ve medya tutumu, sözü edilen saldırganlığın toplum tarafından da itibar görmesine, örnek alınmasına yol açıyor.

1 Ocak – 1 Eylül 2024 tarihleri arasında Kürtlere, LGBTİ+'lara ve mültecilere/sığınmacılara yönelik resmi kurumlar tarafından gerçekleştirilen en az 45 ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli idari uygulama ve tedbir tespit edilmiştir. Bu uygulama ve tedbirlerin;

- 23'ü Kürtlere;
- 11'i LGBTİ+'lara,
- 9'u mültecilere/sığınmacılara
- 2'si de diğer etnik ve dini azınlıklara yöneliktir.

Ancak, mülki idare amirlerinin ve kolluk güçlerinin bu bağlamdaki uygulama ve müdahaleleri sadece ayrımcılığın, ırkçılığın toplum tarafından örnek alınmasına, kökleşmesine yol açmakla sınırlı kalmıyor, beraberinde başta yaşam hakkı, işkence ve diğer kötü muamele yasağı, ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü olmak üzere pek çok ağır ve ciddi hak ihlaline de yol açıyor.

Ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli idari uygulamalar, kolluk güçlerinin müdahaleleri ve diğer tedbirler sonucu;

- 1'i sınır dışı edildikten sonra olmak üzere, en az 3 mülteci/sığınmacı yaşamını yitirdi.
- 59'u mülteci/sığınmacı, 602'si kolluk güçlerinin barışçıl toplantı ve gösterilere şiddet kullanarak müdahalesi sonucu gözaltına alınanlar olmak üzere, en az 661 kişi işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kaldı.

Ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli sözlü ve fiziki saldırılara hedef olan kişi ve gruplar tarafından gerçekleştirilen Newroz ve Onur Yürüyüşü gibi kitlesel kutlama ve etkinlikler, düğünlerde ya da sokakta Kürtçe müzik ile halay çekmek vb. toplam 32 barışçıl toplantı ve gösteriye yönelik kolluk güçlerinin müdahalesi sonucunda;

- En az 602 kişi işkence ve diğer kötü muamele niteliğindeki uygulamalara maruz kalarak gözaltına alındı,
- 40 kişi tutuklandı,
- 66 kişi adli kontrol şartıyla ve 1 kişi ev hapis tedbiriyle serbest bırakıldı.

i. Ayrımcı, Irkçı, Fobik ve Nefret İçerikli Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar

• Kürtlere Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar

1 Ocak – 1 Eylül 2024 tarihleri arasında Kürtlere yönelik en az 23 ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli politika, idari uygulama veya yasaklama tespit edilmiştir.

Bu tür politika, uygulama ve yasaklar içinde Kürtçenin kullanımına dair olanlar öne çıkmaktadır.

Bu kapsamda Kürtçe tiyatro oyunları, 21 Şubat Dünya Anadil Günü nedeniyle yapılmak istenen konserler yasaklandı, asılmak istenen billboard afişleri engellendi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) anadil hakkında konuşma yapan milletvekillerinin mikrofonları kapatıldı. Anadilde eğitimin anayasal güvenceye alınması amacıyla verilen kanun teklifi ile Kürtçe'nin kamusal alanda yasaklanmasına ve anadilde eğitim hakkına ilişkin verilen soru önergesi çeşitli gerekçelerle işleme konulmadı.

Keza 31 Mart Yerel Yönetimler Seçimlerinde bazı partiler tarafından kampanya faaliyetleri kapsamında hazırlanan Kürtçe afişlerin asılması engellendi.

Diyarbakır, Mardin, Batman ve Şırnak gibi illerde yaya geçitlerine bulunan Kürtçe trafik uyarı tabelaları/yazıları kaldırıldı ya da sildirildi.

Muğla, İstanbul gibi illerde faaliyet yürüten bazı işletmelerde çalışan işçilere Kürtçe konuşma ve müzik dinleme yasağı getirildi.

Ayrıca, Newroz kutlamaları/etkinlikleri yasaklandı. Bazı illerde Amedspor taraftarlarına maçlara girme yasağı getirildi.

Van ve Urfa gibi illerde düğünlerden önce dilekçe verme zorunluluğu, düğünlerde hangi şarkıların çalınabileceği yönünde uyarılar, düğün salonlarının girişinde zırlı araç ile polislerin beklemesi, zırlı araçların düğün konvoyuna eşlik etmesi vb. uygulamalar yaşandı.

Aslında aşağıda Kürtler tarafından gerçekleştirilen barışçı toplantılara yönelik müdahaleler başlığı altında ele alınan düğünler vb. toplantılarda veya sokakta Kürtçe müzik eşliğinde halay çekenlere yönelik gerçekleştirilen müdahalelerin, açılan soruşturma ve kovuşturmaların da bu başlık altında değerlendirilmesi yanlış olmaz. Zir söz konusu müdahale, soruşturma ve kovuşturmalar, ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli politika ve uygulamaların doğrudan bir yansıması ve uzantısıdır. Bununla birlikte raporda yer alan vakaların mükerrer kullanımının veri şişkinliğine yol açmaması için söz konusu müdahale, soruşturma ve kovuşturmaların tek başlıkta ele alınması uygun bulundu.

1) 24 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 17 Ocak 2024 tarihinde Ağrı Patnos Belediyesi'ne ait Kültür Sanat Merkezi'nde oynanması planlanan 'Qral û Travis' (Kral ve Travis) isimli tiyatro oyununun kaymakamlık kararıyla gerekçe bildirilmeden yasaklandığı öğrenildi.

2) Düzce İl Spor Güvenlik Kurulu'nun 27 Ocak 2024 tarihinde Düzcespor ile Amedspor arasında oynanacak olan futbol maçına Amedspor taraftarlarının alınmamasına karar verdiği öğrenildi.

3) 10 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Antep'te bulunan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Zeugma Müzesi Kültür Merkezi'nde sahnelenecek olan Kürtçe tiyatro oyunu Qral ü Travis'in Kültür Merkezi tarafından yasaklandığı öğrenildi.

4) 17 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 21 Şubat Dünya Anadil Günü ve 31 Mart Yerel Seçimleri kapsamında DEM Parti ve Demokratik Bölgeler Partisi'nin (DBP) Kürtçe ve Dimilkî dillerinde hazırladığı afişlerin billboardlara asılmasının Van Büyükşehir Belediyesi tarafından engellendiği öğrenildi.

5) 16 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 16 Şubat 2024 tarihinde İstanbul Şişli Cemil Candaş Kent Kültür Merkezi'nde Kürtçe sahnelenecek olan 'Qral û Travis' isimli tiyatro oyununun aynı gün Şişli Kaymakamlığı tarafından gerekçe bildirilmeden yasaklandığı öğrenildi.

6) 21 Şubat 2024 tarihinde Dünya Anadil Günü kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu'nda söz alan ve konuşmasına Kürtçe başlayan DEM Parti Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın mikrofonu, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) İstanbul Milletvekili ve Meclis Başkan Vekili Celal Adan tarafından iki defa kapatıldı. Aynı gün kapsamında TBMM Genel Kurulu'nda söz alan ve konuşmasının bir kısmını Lazca yapmak isteyen Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın mikrofonu, Meclis Başkan Vekili Celal Adan tarafından kapatıldı. Aynı gün kapsamında TBMM Genel Kurulu'nda söz alan CHP İstanbul Milletvekili Türkan Elçi'nin mikrofonu, konuşmasında geçen Kürtçe kelimeler gerekçe gösterilerek Meclis Başkan Vekili Celal Adan tarafından kapatıldı.

7) 21 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Bingöl'de 21 Şubat Dünya Ana Dil Günü kapsamında Metin ve Kemal Kahraman tarafından verilecek olan konserin valilik tarafından yasaklandığı öğrenildi.

8) 4 Mart 2024 tarihli basında yer alan haberlerden, Isparta İl Spor Güvenlik Kurulu tarafından 29 Şubat 2024 tarihinde alınan karar sonucu 6 Mart 2024 tarihinde Amedspor ile Isparta 32 Spor arasında Isparta Atatürk Stadi'nda oynanacak olan futbol maçına Amedspor taraftarlarının alınmayacağı ve Diyarbakır ve çevre illerden Isparta'ya gelen taraftarların Isparta'ya giriş yapmalarının engelleneceği öğrenildi.

9) 20 Mart 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, DEM Parti, 20 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanan Bingöl Newrozu'nun İl Emniyet Müdürlüğü'nün Newroz etkinliklerinin gerçekleştirileceği alana yakın bir hastanede asker cenazesi olması ve 'olası provokasyonların önüne geçemeyiz' şeklindeki sözleri üzerine tertip komitesi tarafından iptal edildiğini duyurdu.

10) 15 Mayıs 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, DEM Parti Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in 15 Şubat 2024 tarihinde anadilde eğitimin anayasal güvenceye alınması ve Kürt çocuklar için Kürtçe'nin anadil olarak kabul edilmesi ile ilgili verdiği kanun

teklifini ‘anayasaya aykırı’ olduğu gerekçesiyle TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından işleme konulmadığı öğrenildi.

11) 26 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, TBMM İnsan Hakları Komisyonu’nda İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya’nın yaptığı bir konuşmada yer verdiği ‘Biji Portekiz’ kelimeleri, Meclis tutanaklarına “Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi” şeklinde geçirildi.

12) 29 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından yaya geçitlerine koyulan ve üzerinde Kürtçe “Hedî” (Yavaş) ve “Peşî Peya” (Önce Yaya) yazan uyarı tabelalarının kimliği belirsiz kişiler tarafından karalandığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca söz konusu değişikliğin ‘standartlara uygun olmadığı’ gerekçesiyle Valilik tarafından gerçekleştirildiği iddia edildi.

13) 30 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Mardin’in Dargeçit ilçesinde belediye tarafından ilçenin farklı noktalarındaki yaya geçitlerine yazılan Kürtçe “Pêşî Peya” yazılarının ‘Karayolları Trafik İşaretleme Standartları’na aykırı olduğu’ gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı’nın kararıyla Karayolları Bölge Müdürlüğü ekipleri tarafından zırhlı araçlı polisler eşliğinde silindiği öğrenildi.

14) 30 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Mardin’in Nusaybin ilçesinde belediye tarafından ilçenin farklı noktalarındaki yaya geçitlerine yazılan Kürtçe “Pêşî Peya” yazılarının ‘Karayolları Trafik İşaretleme Standartları’na aykırı olduğu’ gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı’nın kararıyla Karayolları Bölge Müdürlüğü ekipleri tarafından zırhlı araçlı polisler eşliğinde silindiği öğrenildi.

15) 31 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Batman’da belediye tarafından ilin farklı noktalarındaki yaya geçitlerine yazılan Kürtçe “Pêşî Peya” yazılarının ‘Karayolları Trafik İşaretleme Standartları’na aykırı olduğu’ gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı’nın kararıyla Karayolları Bölge Müdürlüğü ekipleri tarafından polisler eşliğinde silindiği öğrenildi.

16) 1 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, DEM Parti Mardin Milletvekili Beritan Güneş tarafından Kürtçe’nin kamusal alanda yasaklanmasına ve anadilde eğitim hakkına ilişkin Milli Eğitim Bakanı’nın yanıtlanması talebiyle verilen soru önergesinin “kişisel görüş belirtildiği” gerekçesiyle TBMM Başkanlığı tarafından reddedildiği öğrenildi.

17) 2 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Mardin’in Dargeçit ilçesinde belediye tarafından ilçenin farklı noktalarındaki yaya geçitlerine yazılan Kürtçe “Pêşî Peya” yazılarının ‘Karayolları Trafik İşaretleme Standartları’na aykırı olduğu’ gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı’nın kararıyla Karayolları Bölge Müdürlüğü ekipleri tarafından zırhlı araçlı polisler eşliğinde silinmesinin ardından yeniden yazılan Kürtçe uyarıların bir kez daha polis eşliğinde silindiği öğrenildi.

18) 2 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Şırnak’ın Cizre ilçesinde Orhan Doğan Caddesi’nde bulunan bir yaya geçidine yazılan Kürtçe “Pêşî Peya” yazılarının silindiği öğrenildi.

19) 5 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından ilin farklı noktalarındaki yaya geçitlerine yeniden yazılan Kürtçe “Pêşî Peya” yazılarının İçişleri Bakanlığı tarafından 26 Temmuz 2024 tarihinde yayımlanan genelge

gerekçe gösterilerek Valilik tarafından yeniden silindiği öğrenildi. Haberlerde ayrıca Diyarbakır Barosu'nun İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan söz konusu genelgenin iptali için Ankara 10. İdare Mahkemesi'ne başvurduğu bildirildi.

20) 8 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Van'ın Bahçesaray ilçesinde yapılacak düğünlere kaymakamlık tarafından dilekçe zorunluluğu getirildiği öğrenildi. Haberlerde kaymakamlık tarafından muhtarlarımıza gönderilen bilgi mesajında şu ifadelerin yer aldığı bildirildi: "Muhtarlarımızın dikkatine: Mahalleniz ve mezrasında düğün faaliyeti olduğu zaman düğün öncesinde, en az iki gün önce düğün sahibi kaymakamlığa düğün yapacağı konusunda dilekçe verecek ve jandarmaya getirecektir. Biz de şahsa düğün konusunda uyulması gerekli hususlarda tebliğ yapacağız".

21) 10 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Muğla'nın Bodrum ilçesinde sezonluk işçi olarak çalışan 12 kişinin çalıştıkları firmanın müdürleri ve görevlileri tarafından Kürtçe konuşmamaları için uyarıldıkları ve bu uyarı üzerine firma yetkilileri yüz yüze görüşen 12 kişiye Kürtçe konuşmalarının 'yasak' olduğunun söylendiği öğrenildi. Haberlerde ayrıca 12 kişinin ırkçı ve ayrımcı uygulamayı takiben işten ayrıldığı ve firmadan şikayetçi olacakları bildirildi. ırkçı ve ayrımcı uygulamaya maruz kalan ve işten ayrılan 12 kişiden biri olan Mehmet Aslan, konu ile ilgili basına yansıyan ifadelerinde şunları belirtti: "Bir kelime Kürtçe duyduklarında 'konuşmayın' diyorlardı. Şarkı söylediğimizde de izin vermiyorlardı. Hatta mesai bittiği zaman dahi Kürtçe konuşmamızı istemiyorlardı. Dilimiz olduğunu, yasaklanamayacağını söylememize karşın yasak demekle yetiniyorlardı. Bir ay kadar bu böyle devam etti. üç ay çalışıp, çıkacağımızı düşünüyorduk. Ancak en son whatsapp grubunda yazılan mesajın ardından yüz yüze görüştük. Türkçe dışında dillerin konuşulmasının yasak olduğunu söyledi. İngilizce ve İspanyolca'nın da mı yasak olduğunu sorunca, Kürtçe'nin yasak olduğunu söyledi. Bize 'Kürtçe konuşmayın yasak' deyince biz de 12 kişi işten ayrıldık".

22) 13 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Urfa'nın Siverek ilçesinde yapılan düğünlerde polislerin görevlendirildiği, düğün salonlarının girişinde zırhlı araçlar ile polislerin beklediği ve bazı durumlarda zırhlı araçların düğün konvoyuna eşlik ettiği, düğün öncesi polisler tarafından düğün sahiplerine hangi şarkıların çalınabileceği yönünde sözlü uyarıda bulunulduğu iddia edildi.

23) 13 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul Havalimanı'nda bulunan bir yemek zincirinde çalışan işçilerin Kürtçe şarkı dinlemesinin yasaklandığı, işçilerin Kürtçe konuşmasının da engellendiği öğrenildi. Haberlerde ayrıca yemek zincirinin şube müdürü olan N.E. isimli kişinin konu ile ilgili "Biz sadece müşterilerin yanında Kürtçe konuşulmasını istemiyoruz. Benim yanımda konuşmalarını da istemiyorum çünkü anlamıyorum" dediği bildirildi. ırkçı ve ayrımcı uygulamaya maruz kalan işçilerden Mehmet Aydın, konu ile ilgili basına yansıyan ifadelerinde şunları belirtti: "Türkçe şarkılar açıldığı zaman kimse bir şey demiyordu ama biz Kürtçe şarkı açtıımızdan dolayı azar işitiyorduk. En son zaten yasaklandı. Restorant müdürümüz, 'Tüm Kürtleri buradan kovacağım, bizim Kürtlere ihtiyacımız yok. Kürtler burada barındırmayacağız" dedi. Bu söylemlerin ardından yaklaşık 12 personel işten ayrıldı. Hepsi de Kürt'tü".

• LGBTİ+'lara Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar

1 Ocak – 1 Eylül 2024 tarihleri arasında LGBTİ+'lara yönelik en az 11 ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli politika, idari uygulama veya yasaklama tespit edilmiştir.

Bu politika, uygulama ve yasaklar içinde Onur ayı ve haftası etkinliklerine dair olanlar öne çıkmaktadır.

İstanbul'da 10. Trans Onur Haftası kapsamında yapılacak yürüyüş ile 22. Onur Yürüyüşü öncesinde yapılan Valilik açıklamalarında LGBTİ+'lar hakkında 'illegal gruplar' şeklinde ifadelere yer verildi. Yanı sıra yürüyüşlerin engellenmesi amacıyla kent merkezinde geniş bir bölgede yolların araç trafiğine kapatılması, raylı ve deniz toplu ulaşımına kısıtlılık getirilmesi gibi kent yaşamını felç eden tedbirler alındı.

Antalya Valiliği, Onur Ayı kapsamında il genelinde düzenlenecek tüm eylem ve etkinlikleri 15 gün süreyle yasakladı.

Yine İstanbul'da 10. Trans Onur Haftası kapsamında gerçekleştirilmek istenen bir sergi Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından yasaklandı.

Antep'te gerçekleştirilmek istenen bir konser, fobik ve ayrımcı söylemlerle hedef gösterilmesi sonucunda herhangi bir gerekçe sunulmadan iptal edildi. Ayrıca 12. Pembe Hayat Kuirfest Ankara Valiliği tarafından yasaklandı.

İstanbul'da Beyoğlu Bayram Sokak'ta trans kadınların yaşadığı evler ve bazı dükkanlar Beyoğlu Kaymakamlığı'nın kararıyla mühürlendi.

Tıp Fakültesi öğrencilerinin mezuniyet töreninde okudukları, 'Hipokrat Yemini' olarak da bilinen Dünya Tabipler Birliği Cenevre Bildirgesi'nde yer alan ve hekimlik mesleğinin icrası sırasında ayrımcılık yapmama ilkesiyle ilgili 'cinsel yönelim' ibaresi Ankara Yıldırım Beyazıt, Bolu Abant İzzet Baysal ve Ordu Üniversitelerinin yönetimleri tarafından yemin metninden çıkarıldı.

Ayrıca Boğaziçi Üniversitesi yönetimi, BÜ Sinema Kulübü tarafından gerçekleştirilmek istenen film gösterimine, filmin "toplumsal ahlaka" aykırı olduğu gerekçesiyle izin vermedi.

1) 23 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, bu sene 'Ankara'ya dönüş' temasıyla 23 – 25 Şubat 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan 12. Pembe Hayat Kuirfest'in Ankara Valiliği tarafından yasaklandığı ve yasak kararının ilgili mekanlara tebliğ edildiği öğrenildi.

2) 4 Mart 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul Beyoğlu Kaymakamlığı'nın kararıyla Beyoğlu Bayram Sokak'ta trans kadınların yaşadığı evlerin ve

bazı dükkanların polis ve zabıta tarafından mühürlendiği öğrenildi.

3) 8 Mayıs 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, ‘Dolu Kadehi Ters Tut’ isimli müzik grubunun Gaziantep Üniversitesi Maveria Kongre ve Sanat Merkezi’nde 7 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştireceği konserin Gaziantep Aile Platformu tarafından fobik ve ayrımcı söylemlerle hedef gösterilmesi sonucunda konserin Şehitkamil Belediyesi Kültür ve Kongre Merkezi’ne taşındığı ve buradaki konserin de müzik grubu üyelerine herhangi bir gerekçe sunulmadan iptal edildiği öğrenildi. Yeniden Refah Partisi (YRP) Gaziantep Gençlik Kolları Başkanı’nın grubun konserlerinin yasaklanmasının ardından konuyla ilgili sosyal medya hesabı üzerinden 7 Mayıs 2024 tarihinde yaptığı açıklamalarda ‘sapkınlığa karşı dimdik’ ve ‘LGBT propagandası’ şeklinde ayrımcı ve fobik ifadeler kullandığı bildirildi.

4) 10. İstanbul Trans Onur Haftası kapsamında 23 Haziran 2024 tarihinde gerçekleştirilecek yürüyüş öncesinde açıklama yapan Metro İstanbul, Taksim ve Şişhane metro durakları ile Taksim-Kabataş Füniküler hattının 23 Haziran 2024 tarihi saat 10.00 itibarıyla Valilik kararıyla kapatılacağını duyurdu. Haberde ayrıca yürüyüş sebebiyle Taksim Meydanı’nın yaya girişine kapatıldığı bildirildi.

5) 14 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin mezuniyet töreninde ‘Hipokrat Yemini’ olarak bilinen Dünya Tabipler Birliği Cenevre Bildirgesi’nin okunması esnasında bildirmede yer alan ve hekimlik mesleğinde ayrımcılık yapmama ilkesiyle ilgili ‘cinsiyet, cinsel yönelim ve etnik köken’ ibarelerinin Tıp Fakültesi Dekanlığı tarafından yemin metninden çıkarıldığı ve ‘onur’ kelimesinin ‘namus’ olarak değiştirildiği öğrenildi.

6) 24 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin mezuniyet töreninde ‘Hipokrat Yemini’ olarak bilinen Dünya Tabipler Birliği Cenevre Bildirgesi’nde yer alan ve hekimlik mesleğinde ayrımcılık yapmama ilkesiyle ilgili ‘cinsel yönelim’ ibaresinin Tıp Fakültesi Dekanlığı tarafından ‘ahlaka aykırı’ olduğu gerekçesiyle yemin metninden çıkarıldığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca cinsel yönelim ibaresinin yemin metninden çıkarılmasıyla ilgili kendisiyle görüşen öğrencilere dekan yardımcısının “Yarın öbür gün bildirmede pedofili meşrulaştırılırsa onu da mı savunacaksınız?” sorusunu yönelttiği, dekanın ise “Ben bu koltukta oturduğum müddetçe LGBTİ propagandasına izin vermeyeceğim. Siz hekim olarak propagandalara alet oluyorsunuz” şeklinde ayrımcı ve fobik ifadeler kullandığı iddia edildi.

7) 28 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin mezuniyet töreninde ‘Hipokrat Yemini’ olarak bilinen Dünya Tabipler Birliği Cenevre Bildirgesi’nin okunması esnasında bildirmede yer alan ve hekimlik mesleğinde ayrımcılık yapmama ilkesiyle ilgili ‘cinsel yönelim’ ibaresinin Tıp Fakültesi Dekanlığı tarafından yemin metninden çıkarıldığı öğrenildi. Tıp Fakültesi öğrencilerinin metninden çıkarılan ‘cinsel yönelim’ ifadesini yeminin okunması esnasında metne eklemesi üzerine mezuniyet kokteylinin dekanlık tarafından iptal ettirildiği, fakülte binası içinde fotoğraf çekilmek isteyen öğrenci ve yakınlarının özel güvenlik personelleri tarafından binadan çıkarıldığı bildirildi.

8) İstanbul Valiliği, 30 Haziran 2024 tarihinde aynı gün gerçekleştirilecek olan 22. İstanbul Onur Yürüyüşü ile ilgili yaptığı açıklamada LGBTİ+’lar hakkında ‘illegal gruplar’ şeklinde ifadelerle yer verdi ve Onur Yürüyüşü’nün engellenmesi amacıyla tedbirler alındığını duyurdu. Söz konusu tedbirler kapsamında 30 Haziran 2024 tarihi saat 08.00 itibarıyla Taksim Meydanı, Cumhuriyet Anıtı, Gezi Parkı, İstiklal Caddesi ve ara sokaklarının

Tünel Meydan'a kadar olan bölge ile Karaköy Meydan ve çevresinin araç trafiğine kapatıldığı, yayaların ise polis kontrolünde söz konusu bölgelere geçişinin sağlanacağını duyuruldu. Açıklamada ayrıca saat 10.00 itibarıyla dokuz cadde ve yolun trafiğe kapatılacağı bildirildi.

9) Antalya Valiliği, 2 Temmuz 2024 tarihinde yaptığı açıklamayla il genelinde düzenlenmek istenen Onur Ayı konulu tüm eylem/etkinliklerin (yürüyüş, basın açıklaması, açlık grevi, oturma eylemi, stant/çadır kurma, herhangi bir amaç doğrultusunda toplanma ile piknik vb.) 1 Temmuz 2024 ile 15 Temmuz 2024 tarihleri arasında 15 gün süreyle yasaklandığını duyurdu. Ancak basında yer alan haberlerden valiliğin söz konusu duyuruyu kısa sürede resmi sitesinde kaldırdığı öğrenildi.

10) 11 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 10. Trans Onur Haftası Sergi Kolektifi'nin 26 Haziran 2024 ile 27 Temmuz 2024 tarihleri arasında Depo İstanbul'da gerçekleştireceği 'Dön-Dün-Bak: Türkiye'de Trans Hareketi'nin Tarihi' isimli serginin Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından Depo İstanbul'a gönderilen bir tebligatla yasaklandığı öğrenildi.

11) 15 Ağustos 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Burning isimli filimin Sinema Kulübü tarafından yapılacak gösterimine Boğaziçi Üniversitesi yönetimi tarafından "toplumsal ahlaka" aykırı olduğu gerekçesiyle izin verilmediği öğrenildi. Haberde ayrıca Sinema Kulübü'ne ait sosyal medya hesaplarında yer alan ve 2021 yılında kapatılan LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü'nün kullandığı BÜLGBTİA+ ifadesinin kaldırılması için kulübe baskı yapıldığı ve kaldırılmaması durumunda hesapların kapatılacağını söylediği belirtildi.

• Mültecilere/Sığınmacılara Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar

1 Ocak – 1 Eylül 2024 tarihleri arasında mültecilere/sığınmacılara yönelik en az 9 ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli politika, idari uygulama veya yasaklama tespit edilmiştir.

Bu politika, uygulama ve yasaklar içinde mültecilere/sığınmacılara ait ya da onların yoğun olarak yaşadığı bölgelerde bulunan işyerlerindeki Arapça tabelaların indirilmesi uygulaması öne çıkmaktadır. Söz konusu tarih aralığında Nevşehir, Bursa, Kilis ve İzmir Konak belediye başkanlarının talimatıyla Arapça tabelalar indirildi.

Ayrıca, Afyon ve Denizli Sarayköy belediyeleri nikah akdi, adres ve numarataj belgesi ücretlerini mülteciler/sığınmacılar için T.C. vatandaşlarının ödediği ücretlerin en az 100 katı kadar arttırdılar.

Yine Afyon'da belediye tarafından il genelinde başlatılan 'Halk Lokantası' uygulamasından yalnızca T.C. vatandaşların yararlanabileceği bizzat belediye başkanı tarafından duyuruldu.

Belediyelerin bazı rutin hizmetlerinin ücretlerinde uyguladığı ayrımcılığın bir benzeri Erzincan T Tipi Cezaevi'nde telefon görüşmesi ücretlerinin T.C. vatandaşı olmayan mahpuslar için aşırı derecede yüksek oranda düzenlenmesinde görüldü.

Bu kapsamda ilginç bir uygulama ise Rize Kalkandere L Tipi Cezaevi idaresinin T.C. vatandaşı olmayan bazı mahpusların kimseyle görüşmesine izin verilmemesi oldu.

1) Nevşehir Belediyesi, 3 Nisan 2024 tarihinde yaptığı açıklamayla 31 Mart 2024 tarihinde İYİ Parti'den Nevşehir Belediye Başkanı seçilen Rasim Arı'nın talimatıyla şehir genelinde zabıta ekipleri tarafından Arapça tabelası olan işyerlerine yönelik denetim başlatıldığını, bu işyerlerine Arapça tabelalarını indirmeleri için 5 Nisan 2024 tarihine kadar müddet tanındığını ve bu tarihe kadar tabelaları indirmeyen işyeri sahipleri hakkında idari işlem başlatılacağını duyurdu.

2) 17 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden Bursa'da belediye başkanının talimatıyla Arapça tabelası olan işyerlerine yönelik denetim gerçekleştirildiği ve Arapça tabelaların zabıta ekipleri tarafından kaldırıldığı öğrenildi.

3) 17 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden Kilis'te belediye başkanının talimatıyla Arapça tabelası olan işyerlerine yönelik denetim gerçekleştirildiği ve Arapça tabelaların zabıta ekipleri tarafından kaldırıldığı öğrenildi.

4) 17 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden İzmir'in Konak ilçesinde belediye başkanının talimatıyla Arapça tabelası olan işyerlerine yönelik denetim gerçekleştirildiği ve Arapça tabelaların zabıta ekipleri tarafından kaldırıldığı öğrenildi.

5) Afyon Belediyesi, 2 Mayıs 2024 tarihinde sosyal medya hesabından yaptığı açıklamayla vatandaşlık sahibi kişilere 400 TL olan nikah ücret bedelinin sığınmacılar için 10 bin TL'ye çıkarıldığını duyurdu.

6) 4 Temmuz 2024 tarihinde gerçekleştirilen Denizli Sarayköy Belediyesi Temmuz Ayı Meclis Toplantısı'nda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kişiler için KDV hariç 300 TL olan nikah akdi ücretinin yabancılar için 100 kat artırılarak KDV hariç 30 bin TL'ye çıkarılmasına, adres ve numarataj belgesi ücretinin de yabancılar için KDV hariç 30 bin TL olarak düzenlenmesine karar verildiği öğrenildi. Haberlerde ayrıca Sarayköy Belediye Başkanı Mehmet Salih Konya'nın söz konusu uygulama ile ilgili şu sözlere yer verdiği bildirildi: "Bu gündemimizin ana konusu Suriyeliler. Bizim memleketimizde bizim kurallarımız geçerlidir ve misafirlikte belli bir yere kadar, belli bir saatten sonra sıkıntı veriyor, biz yöneticiler ve vatandaşlar bu sıkıntıyı yaşamaktayız. Şu anda bizim geleceğimizi sıkıntıya sokan bir süreç içerisinde olduğumuzu düşünüyorum. Bizler de Sarayköy Belediyesi'nin yöneticileri olarak gerek iktidar gerekse muhalefet meclis üyeleri olsun vatanımızın birliği ve beraberliği aynı şekilde memleketimizdeki yaşam kalitesinin yükselmesi için biz yöneticiler olarak bazı önlemler almamız gerekiyor (...) Yabancı uyruklu vatandaşlarda gerek numarataj, gerek adres gerekse nikah ücretleri konusunda artırım kararı aldık, yabancı uyruklu vatandaşlar evlenmek veya ilçemizde oturmak istiyorlarsa artık aldığımız bu kararları yerine getirmek zorundalar ve bu saatten sonra da yabancı uyruklu kişiler memleketimizde yaşayacaklarsa da bu bedeli ödemek zorundalar. Bundan sonraki süreç içerisinde belediyemizin yabancı uyruklu kişilere yardımı veya bu kişilerin işlerini kolaylaştırmaya yönelik bir faydası olmayacaktır".

7) 30 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Afyon Belediye Başkanı Burcu Köksal'ın il genelinde başlatılan 'Halk Lokantası' uygulamasının açılışında halk lokantalarının yalnızca vatandaş olan kişilere hizmet vereceğini duyurduğu öğrenildi.

8) 27 Ağustos 2024 tarihinde İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi Hapishane Komisyonu tarafından açıklanan rapordan, Erzincan T Tipi Cezaevi'nde 10 lira olan 10 dakika telefon görüşmesi ücretinin Türkiye vatandaşı olmayan mahpuslar için 330 liraya çıkarıldığı öğrenildi.

9) 27 Ağustos 2024 tarihinde İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi Hapishane Komisyonu tarafından açıklanan rapordan, Rize Kalkandere L Tipi Cezaevi'nde hapishane idaresinin Türkiye vatandaşı olmayan bazı mahpusların kimseyle görüşmesine izin vermediği öğrenildi.

• Diğer Etnik ve Dini Azınlıklara Yönelik Politikalar, İdari Uygulamalar ve Yasaklamalar

1 Ocak – 1 Eylül 2024 tarihleri arasında diğer etnik ve dini azınlıklara yönelik en az 2 ayrımcı, ırkçı ve nefret içerikli politika, idari uygulama veya yasaklama tespit edilmiştir.

Bu uygulamalardan biri yapılan yönetmelik değişikliğiyle, etnik kökeni ve dini inancı farklı olan T. C. vatandaşları için anlam ve değer taşıyan Noel, Paskalya vb. kutlamaların Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretim kurumlarında yasaklanmasıdır.

Diğeri ise T.C. vatandaşı bir Ermeni'nin yaşam öyküsünü konu alan tiyatro oyununun Alanya belediyesi tarafından yasaklanmasıdır.

1) 17 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 16 Şubat 2024 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik kapsamında Noel, Paskalya, Cadılar Bayramı vb. kutlamaların MEB'e bağlı kurumlarda 'milli ve kültürel değerlere aykırı, öğrencilerin psikososyal gelişimlerine katkı sağlayamayacak etkinlikler' oldukları gerekçesiyle yasaklandığı öğrenildi.

2) 18 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Matild Manukyan'ın hayatını konu alan ve Alanya Belediyesi Kültür Merkezi'nde sahnelenecek olan 'Manukyan' isimli tiyatro oyununun Alanya Belediyesi tarafından gerekçe bildirilmeden yasaklandığı öğrenildi.

ii. Ayrımcı, Irkçı, Fobik ve Nefret İçerikli İdari Uygulamalar, Kolluk Güçlerinin Müdahaleleri ve Diğer Tedbirler Sonucu Yaşanan Kişi Güvenliği ve Yaşam Hakkı İhlalleri

Ayrımcı, ırkçı, fobik ve nefret içerikli idari uygulamalar, kolluk güçlerinin müdahaleleri ve diğer tedbirler sonucu 1'i sınır dışı edildikten sonra olmak üzere en az 3 mülteci/sığınmacı yaşamını yitirdi. 59'u mülteci/sığınmacı, 602'si kolluk güçlerinin barışçıl toplantı ve gösterilere şiddet kullanarak müdahalesi sonucu gözaltına alınanlar olmak üzere en az 661 kişi işkence ve diğer kötü muameleye maruz kaldı.

1) 3 Ocak 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Hasan Muhammed (28, e) isimli Suriye vatandaşı mültecinin tutulduğu Ankara Akyurt Geri Gönderme Merkezi'nde şüpheli bir şekilde yaşamını yitirdiği öğrenildi. Konuyla ilgili Sığınmacı Hakları Platformu'ndan bir yetkili basında yer alan açıklamasında şunları belirtti: "Aile bu sabah bana ulaştı. Hasan'ın Geri Gönderme Merkezine gitmeden önce hiçbir sağlık sorunu olmadığını, Geri Gönderme Merkezi'nin bugün kendilerini arayarak 'Gelin cenazenizi alın' dediğini anlattı. Geri Gönderme Merkezi aileye ölümle ilgili hiçbir gerekçe sunmuyor, sadece 'Cenazenizi alın' diyorlar. Ailenin anlattıklarına göre Hasan'ın yüzünde morluklar varmış, bu nedenle işkence yapılmış olabileceğinden şüpheleniyorlar."

2) 19 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Antalya'da bulunan Döşemealtı Geri Gönderme Merkezi'nde (GGM) 52 mültecinin yazıp imzaladığı dilekçede yer alan ifadelerle göre GGM'de tutulan mültecilerin GGM çalışanlarının ve güvenlik görevlilerinin sözlü ve fiziksel şiddetine maruz kaldığı, 'beyaz oda' ismi verilen bir odada mültecilerin işkence ve diğer kötü muameleye maruz bırakıldığı ve GGM çalışanlarının ve güvenlik görevlilerinin mültecileri bu odaya götürmekle tehdit ettiği, bir kişinin beyaz odaya götürülerek bir gün boyunca aç ve susuz bırakıldığı, GGM'de tutulan mültecilere verilen yemeklerin yetersiz ve kalitesiz olduğu, açlık grevi başlatan mültecilere zorla yemek yedirildiği öğrenildi. Haberde ayrıca GGM'de tutulu olan mültecilerden kan şekeri düşen bir kişinin şeker talebinin reddedildiği, sağlık sorunları yaşayan mültecilerin sağlık kontrollerinin ve hastane sevklerinin yapılmadığı, hastaneye gidişlerinin engellenmesi sebebiyle maruz kaldıkları işkence ve diğer kötü muameleyi belgeleyen tıbbi rapor alamadıkları belirtildi.

3) 19 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Antalya'da bulunan Döşemealtı GGM'de yaşadıkları ihlaller sebebiyle 52 mültecinin açlık grevi başlattığı öğrenildi. GGM'de tutulan mültecilerin özel güvenlik görevlilerinin işkence ve diğer kötü muamelesine maruz kaldıkları ve sağlığa erişim haklarından faydalanamadıkları için açlık grevi başlatmalarının ardından işkence ve diğer kötü muamele iddialarını dile getiren İran vatandaşı Omid Eshaghi'nin de aralarında olduğu 14 mültecinin kendi istek ve iradeleri dışında Van'da bulunan GGM'ye sevk edildiği öğrenildi. Kurum yetkililerinin sevk işlemiyle ilgili mültecilerin avukatlarına bilgi vermediği bildirildi. Omid Eshaghi, yaşadıklarıyla ilgili basına yansıyan ifadelerinde şunları belirtti: "Bizim yanımızda Afgan uyruklu yaşı küçük hasta biri vardı, onu tedavi etmedikleri için güvenlikle tartıştık. Güvenlik görevlileri bize sinkaflı küfürler edince ben de karşı çıktım ve 5 güvenlik görevlisi beni alıp bir odaya götürüp

dövdüler. Karnımda izler vardı ama geçti. Bana ‘seni beyaz odaya alacağız, seni deport edeceğiz’ tehditlerini savurdular. Bunun üzerine benim arkadaşlarım bu halimi görünce toplu dilekçe verdik ardından bu protestomuzdan sonra hepimizi Van’a gönderdiler.”

4) 28 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerde, Çanakkale’de bulunan Ayvacık GGM’de tutulan kimi mültecilerin GGM’deki diğer bazı mültecilere nitelikli cinsel saldırıda bulunduğu, mültecilere verilen öğünlerin yeterli, besleyici ve hijyenik olmadığı, mültecilerin kaldığı odaların hijyen standartlarına uygun olmadığı, kadın ve erkek mültecilerin aynı odalarda kalmaya zorlandığı, mültecilere yeterli sayıda battaniye ve yeterli miktarda içme suyu sağlanmadığı ve bazı mültecilerin GGM’de çalışan memurların ırkçı ve ayrımcı sözlerine maruz kaldığı iddia edildi. Haberde ayrıca durumdan şikayetçi olan mültecilerden birinin dönemin GGM müdürü tarafından tehdit edildiği belirtildi.

5) 28 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul’un Şişli ilçesinde bulunan Mecidiyeköy metro durağında bir kadın mültecinin üzerindeki elbiselerin bir kısmı çıkarılarak ve fiziksel şiddete maruz bırakılarak gözaltına alındığı öğrenildi. Kişinin ismi, gözaltı gerekçesi ve nereye götürüldüğü öğrenilemedi.

6) 20 Haziran 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Mardin Kızıltepe Şenyurt bölgesinden Türkiye geçmek isteyen Suriye’nin Dirbesiye şehrinden 4 kişinin sınırda görevli askeri personelin işkence ve diğer kötü muamelesine maruz bırakılarak sınır dışı edildiği öğrenildi. Sınır dışı edilen kişilerden isimleri öğrenilenler: Yezen Hatim Silêman (27, e) ve Hisên Ecac Ecomo (38, e).

7) 16 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Suriye vatandaşı mülteci/sığınmacı A. A.’nın HIV+ tanısı alması gerekçesiyle geçici koruma statüsünün pasif hale getirildiği ve bu sebeple ilaçlarına erişemediği, kendi istek ve iradesi dışında İstanbul Hadımköy Geri Gönderme Merkezi’nden Adana Geri Gönderme Merkezi’ne sevk edildiği ve Adana Geri Gönderme Merkezi’nde tutulduğu süreçte HIV ilaçlarına erişemediği öğrenildi.

8) 23 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Kırklareli Pehlivan köy Geri Gönderme Merkezi’nde tutulan İbrahim İzziddin isimli Suriye vatandaşı mülteci/sığınmacının yaşamını yitirdiği öğrenildi. Kırklareli Valiliği, İbrahim İzziddin maruz kaldığı fiziksel şiddet sonucu yaşamını yitirdiği iddialarına ilişkin yaptığı açıklamada şunları belirtti: “İbrahim İzziddin isimli Suriye uyruklu kişi 14.07.2024 tarihinde kolluk kuvvetlerimizce Kırklareli Pehlivan köy Geri Gönderme Merkezi’ne teslim edilmiştir. 16.07.2024 tarihinde kişinin rahatsızlanması üzerine Kırklareli Pehlivan köy Geri Gönderme Merkezi’nde bulunan sağlık birimindeki ilk müdahalenin ardından, ambulans ile Kırklareli Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne sevk edilmiştir. Yapılan tüm müdahalelere rağmen hasta Masif Pulmoner Emboli ön tanısı ile hayatını kaybetmiştir. Kırklareli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 16.07.2024 tarihinde otopsi yapılmış, otopsi raporunda haberde iddia edildiği gibi kişide darp ve cebir izi olduğuna dair herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Konunun bütün yönleri ile araştırılması için valiliğimiz tarafından inceleme ve araştırma başlatılmıştır.”

9) 27 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden aldığı kendisine konulan HIV+ tanısı rızası dışında paylaşılarak sosyal medyada hedef gösterilen M. E. isimli Suriye vatandaşı trans kadın mültecinin/sığınmacının Hatay Cilvegözü Sınır Kapısı’ndan sınır dışı edildikten sonra yaşamını yitirdiği öğrenildi.

iii. Ayrımcı, Irkçı, Fobik ve Nefret İçerikli Sözlü ve Fiziki Saldırlara Hedef Olan Kişi ve Gruplar Tarafından Gerçekleştirilen Barışçıl Toplantı ve Gösterilere Yönelik Kolluk Güçlerinin Müdahalesi Sonucu Yaşanan Hak İhlalleri

LGBTİ+'lar tarafından düzenlenen Trans Onur Haftası ve Onur Ayı kapsamında ya da fobik ayrımcı tutum ve söylemleri protesto amacıyla yapılmak istenen toplam 8 barışçıl toplantı ve gösteriye yönelik kolluk güçlerinin müdahalesi sonucunda en az 56 kişi '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet', 'görevi yaptırmamak için direnme', 'hakaret' ve 'basit yaralama' vb. gerekçelerle gözaltına alınmış, 6 kişi adli kontrol şartıyla serbest bırakılmıştır.

• **LGBTİ+'lar Tarafından Gerçekleştirilen Barışçıl Toplantılara Yönelik Müdahaleler**

1) 1 Şubat 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 5 Temmuz 2022 tarihinde Ankara'da Onur Yürüyüşü esnasında işkence ve kötü muameleyle gözaltına alınan 42 kişi hakkında '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etme', 'görevi yaptırmamak için direnme', 'hakaret' ve 'basit yaralama' suçu işledikleri iddiasıyla Ankara 52. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 31 Ocak 2024 tarihinde görülen duruşmasının ardından gökkuşağı bayrağıyla fotoğraf çektiren avukatlara kendini polis olarak tanıtan sivil giyimli kişilerin müdahale ettiği ve polis kimliklerini göstermeden gökkuşağı bayrağı açan kişilerin görüntülerini kaydettikleri öğrenildi.

2) 10 Şubat 2024 tarihinde İstanbul'un Kadıköy ilçesinde 6 Şubat 2023 depremlerindeki kayıpları anmak ve siyasi partilerin fobik ve ayrımcı söylemlerini protesto etmek amacıyla basın açıklaması gerçekleştiren LGBTİ+'lara müdahale eden polis, 11 kişiyi fiziksel şiddet kullanarak gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan 10'u 11 Şubat 2024 tarihinde ifade işlemlerinin ardından, 1 kişi ise sevk edildiği mahkeme tarafından adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

3) 7 Mart 2024 tarihinde İstanbul'un Fatih ilçesindeki Beyazıt Meydanı'nda İstanbul Üniversitesi öğrencileri tarafından 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü ile ilgili yapılan yürüyüşe taşınan pankartta LGBTİQ+ yazdığı gerekçesiyle müdahale eden polis en az 10 kişiyi gözaltına aldı.

4) 2 Nisan 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul Beyoğlu Kaymakamlığı'nın kararıyla trans kadınların yaşadığı evlerin ve bazı dükkanların 4 Mart 2024

tarihinde polis ve zabıta tarafından mühürlendiği Beyoğlu Bayram Sokak'ta "Bayram Sokak 12 Platformu" nun yapacağı 'Yeryüzü Sofrası' buluşmasının polis tarafından engellendiği ve 8 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Haber takibi yapan gazetecilerin aldıkları görüntülerin polis tarafından sildirildiği bildirildi.

5) 9 Haziran 2024 tarihinde, bu yıl 4.'sü düzenlenen Eskişehir Onur Yürüyüşü'nün gerçekleştirileceği Ulus Anıtı'nın polisler tarafından ablukaya alındığı, yürüyüşü gerçekleştirecek kişilere yasaklama kararının ibraz edilmediği ve 10 kişinin işkence ve diğer kötü muameleyle gözaltına alındığı öğrenildi. Haberlerde ayrıca polislerin gazetecilerin görüntü almasını da engellediği belirtildi. Gözaltına alınanlardan 4'ü aynı gün polisteki ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldı. 10 Haziran 2024 tarihinde adliyeye sevk edilen 6 kişi ise 5'i adli kontrol şartıyla olmak üzere serbest bırakıldı.

6) 23 Haziran 2024 tarihinde 10. İstanbul Trans Onur Haftası kapsamında gerçekleştirilecek yürüyüş öncesinde 2 kişinin gözaltına alındığı bildirildi. Haberlerde ayrıca gözaltına alınan 2 kişiden 1'inin bir kafede otururken gözaltına alındığı ve sivil bir araca bindirildiği bildirildi.

7) 30 Haziran 2024 tarihinde İstanbul'da bulunan Bağdat Caddesi'nde gerçekleştirilen 22. İstanbul Onur Yürüyüşü'ne yönelik polis müdahalesinde 11 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Gözaltına alınan kişiler, ifade işlemlerinin ardından aynı gün serbest bırakıldı.

8) 14 Temmuz 2024 tarihinde Antalya'nın Muratpaşa ilçesinde bulunan Attalos Meydanı'nda Onur Ayı kapsamında basın açıklaması yapan LGBTİ+'lara yönelik polis müdahalesinde 4 kişi, işkence ve diğer kötü muamele ile gözaltına alındı. Gözaltına alınan kişiler emniyetteki ifade işlemlerinin ardından aynı gün serbest bırakıldığı öğrenildi.

• Kürtler Tarafından Gerçekleştirilen Barışçı Toplantılara Yönelik Müdahaleler

Ağırlıklı Kürtlerin üyesi olduğu dernek, vakıf ve siyasi partiler tarafından düzenlenen Newroz, seçim mitingi vb. 17 barışçıl toplantı ve gösteriye yönelik kolluk güçlerinin şiddet kullanarak gerçekleştirdiği müdahalesi sonucunda aralarında çocuklarında olduğu en az 498 kişi 'örgüt propagandası', '2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet', 'görevi yaptırmamak için direnme' vb. gerekçelerle gözaltına alındı, 10 kişi tutuklandı, 51 kişi adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

1) 12 Mart 2024 tarihinde İstanbul'un Kadıköy ilçesinde bulunan Süreyya Operası önünde 17 Mart 2024 tarihinde Yenikapı Miting Alanı'nda gerçekleşecek olan İstanbul Newroz'una çağrı yapma amacıyla bildiri dağıtan DEM Parti İstanbul İl Örgütü üyeleri, polis tarafından engellendi ve bildiri dağıtan kişiler polis ablukasına alındı. Aralarında DEM Parti Kadıköy Belediye Eş Başkan Adayları Nimet Çelebi Erdoğan ve Veysi Eski'nin de olduğu 18 kişi gözaltına alındı. 18 kişi, emniyetteki ifade işlemlerinin ardından aynı gün içinde serbest bırakıldı.

2) 17 Mart 2024 tarihinde İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan Yenikapı Miting Alanı'nda gerçekleştirilen Newroz etkinliğine yönelik polis müdahalesi sonucu aralarında 9 çocuğun da bulunduğu en az 70 kişi, fiziksel şiddet kullanılarak gözaltına alındı. Polis müdahalesi esnasında Bianet muhabirleri Tuğçe Yılmaz ve Ali Dinç'in haber takibi yapmasının engellendiği ve gazetecilerin fiziksel şiddete maruz kaldığı, Aren Yıldırım isimli gazeteciyi ise gözaltına almaya çalıştığı öğrenildi. Ayrıca polis müdahalesi sonucunda yapılan gözaltıları takip eden Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) üyesi bazı avukatların da engellendiği ve polisin fiziksel şiddetine maruz kaldığı öğrenildi. 70 kişiden 2'si 18 Mart 2024 tarihinde sevk edildikleri sulh ceza hakimliği tarafından tutuklanırken, 3'ü adli kontrol şartıyla olmak üzere 68'i serbest bırakıldı.

3) 18 Mart 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, 17 Mart 2024 tarihinde İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan Yenikapı Miting Alanı'nda gerçekleştirilen Newroz etkinliğine annesi H.T. ile katılan R.T. isimli bir çocuğun (3, k) sarı, kırmızı ve yeşil renklerde puşi taktığı gerekçesiyle polisin fiziksel şiddetine maruz kaldığı öğrenildi.

4) 17 Mart 2024 tarihinde Kocaeli'nin Darıca ilçesinde gerçekleştirilen Newroz kutlamaları esnasında polislerin sarı, kırmızı ve yeşil renkli kıyafet ve eşyaların içeri sokulmasını engellediği ve bir çocuğun giydiği Amedspor formasına el koyduğu öğrenildi.

5) 17 Mart 2024 tarihinde İzmir'in Konak ilçesinde bulunan Gündoğdu Alanı'nda gerçekleştirilen Newroz etkinliği sırasında polislerin sarı, kırmızı ve yeşil renkli kıyafet ve eşyaların alana sokulmasını engellediği öğrenildi. Newroz etkinliğine yönelik müdahalelerde ve 18 Mart 2024 tarihinde yapılan ev baskınlarında 36 kişi gözaltına alındı ve bu kişilerden 6'sı 19 Mart 2024 tarihinde 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla tutuklanırken, 30 kişi ise sevk edildikleri sulh ceza hakimliği tarafından adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı. 20 ve 21 Mart 2024 tarihlerinde İzmir, Ankara ve Afyon'da yapılan ev baskınlarında 2'si çocuk olmak üzere en az 57 kişi gözaltına alındı. Newroz etkinliğinde attıkları sloganlar ve yaptıkları sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla 21 kişi 3 Nisan 2024 tarihinde gözaltına alındı. 9 kişinin ise sevk edildikleri mahkeme tarafından adli kontrol şartıyla serbest bırakıldığı öğrenildi.

6) 18 Mart 2024 tarihinde Bingöl'ün Karlıova ilçesinde gerçekleştirilen Newroz etkinliğine bir kişinin HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş atkısı taktığı gerekçesiyle alınmadığı öğrenildi.

7) 19 Mart 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, Batman'da Hilal Mahallesi Belediye Fuar Alanı'nda gerçekleştirilen Newroz etkinliklerine yönelik polis müdahalesinde 6 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Gözaltına alınan kişilerin isimleri öğrenilemedi.

8) 20 Mart 2024 tarihinde Şırnak'ın Cizre ilçesinde gerçekleştirilen Newroz kutlaması sonrasında yapılan yürüyüşe müdahale eden polis 6 çocuğu fiziksel şiddet kullanarak gözaltına aldı.

9) 20 Mart 2024 tarihinde Urfa'nın Viranşehir ilçesinde gerçekleştirilen Newroz kutlamasında taşıdıkları iddia edilen flamalar gerekçe gösterilerek gözaltına alınan 7'si çocuk 15 kişi, aynı gün içinde polisteki ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldı.

10) 20 Mart 2024 tarihinde Bitlis'in Tatvan ilçesinde gerçekleştirilen Newroz kutlamasının ardından gözaltına alınan 5 kişi aynı gün içinde polisteki ifade işlemlerinin

ardından serbest bırakıldı.

11) 20 Mart 2024 tarihinde Mersin’de Tırmıl Miting Alanı’nda gerçekleştirilen Newroz etkinlikleri sonrasında attıkları sloganlar ve taşıdıkları bayraklar gerekçe gösterilerek ‘örgüt propagandası yapma’ iddiasıyla gözaltına alınan 3’ü çocuk 9 kişi, 21 Mart 2024 tarihinde sevk edildikleri Mersin 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

12) 21 Mart 2024 tarihinde Diyarbakır’ın Bağlar ilçesinde bulunan Newroz Parkı’nda gerçekleştirilen Newroz etkinlikleri sonrasında 38’i çocuk 206 kişi, giydikleri yöresel kıyafetler ve flamaları gerekçe gösterilerek ‘örgüt propagandası yapma’ ve ‘2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet’ iddiasıyla gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar, emniyetteki ifade işlemlerinin ardından 22 Mart 2024 tarihinde serbest bırakıldı.

13) Mardin’in Kızıltepe ilçesinde 20 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilen Newroz etkinliklerine katıldıkları ve yaşadıkları mahallede Newroz ateşi yaktıkları gerekçesiyle Ramazan Öner ve Yusuf Emlek isimli 2 kişi, 22 Mart 2024 tarihinde gözaltına alındı. Emniyetteki ifade işlemlerinin ardından Mardin Adliyesi’ne sevk edildikleri esnada ters kelepçe uygulamasına maruz kalan 2 kişi, sevk edildikleri Mardin Sulh Ceza Hakimliği tarafından ‘örgüt üyesi olmamakla beraber örgüt adına suç işleme’ iddiasıyla tutuklandı.

14) Antalya’da 24 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilen Newroz etkinliğinde attıkları sloganlar ve taşıdıkları flamalar gerekçe gösterilerek ‘örgüt propagandası yapma’ iddiasıyla 3 Nisan 2024 tarihinde gözaltına alınan 5 kişi, emniyetteki ifade işlemlerinin ardından aynı gün serbest bırakıldı.

15) Mardin’in Kızıltepe ilçesinde Newroz kutlamalarında giydikleri kıyafetler ve taktıkları aksesuarlar gerekçesiyle ‘örgüt propagandası yapma’ iddiasıyla 25 Nisan 2024 tarihinde yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan 30 kişi, aynı gün içinde ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldı.

16) 27 Mart 2024 tarihinde Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti) tarafından Kars’ta düzenlenen mitinge ulusal kıyafetlerle girmek istedikleri sırada gözaltına alınan C.Ş. ve V.Ş. isimli 2 kişinin ifade işlemlerinin ardından kıyafetlerine el konularak serbest bırakıldığı öğrenildi.

17) 8 Mayıs 2024 tarihinde Eskişehir’de düzenlenen ev baskınlarında 8 kişi Newroz kutlamalarında atılan sloganlar gerekçe gösterilerek gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar aynı gün içinde polisteki ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldı. Gözaltına alınanların isimleri: İbrahim Binici, Yusuf Çelik, Emrah Demirtaş, Tarık İbrahim Altun İbrahim Binici, Cihan Kaya, Doğukan Ali Yıldız, Serkan Şahin, İbrahim Matur.

18) 11 Ağustos 2024 tarihinde İstanbul Olimpiyat Stadyumu’nda Amedspor ile Fatih Karagümrük Spor arasında gerçekleşen futbol karşılaşması öncesinde bazı Amedspor taraftarlarının stadyum girişinde giydikleri sarı renkli formalar gerekçe gösterilerek gözaltına alındığı öğrenildi. Gözaltına alınan toplam kişi sayısı öğrenilemedi. Gözaltına alınan Amedspor taraftarlarının 12 Ağustos 2024 tarihinde emniyetteki ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldığı bildirildi.

- **Düğünler vb. Toplantılarda veya Sokakta Kürtçe Müzik Eşliğinde Halay Çekenlere, Yönelik Müdahaleler, Açılan Soruşturma ve Kovuşturmalar**

Çeşitli düğün vb. toplantılarda veya sokakta Kürtçe müzik eşliğinde halay çeken kişi ve gruplara kolluk güçleri müdahalesi ya da söz konusu kişi ve grupların halay çekerken çekilmiş fotoğraflarını sosyal medyada paylaşmaları üzerine başlatılan soruşturmalar sonucunda Mersin, Ağrı, Siirt, İstanbul, Hakkari, Batman, Aydın'da en az 7 etkinlikte, aralarında düğün sahiplerinin ve müzisyenlerin de olduğu toplam 48 kişi 'örgüt propagandası yapma' gerekçesiyle gözaltına alındı. Bu kişilerden 30'u aynı gerekçeyle tutuklanırken, 9 kişi adli kontrol ve 1 kişi de ev hapsi tedbiri ile serbest bırakıldı.

4 kişi, haklarında açılan davada 'örgüt propagandası yapma' suçundan 1 yıl 3'er ay hapis cezası ile cezalandırıldı.

1) 22 Temmuz 2024 tarihinde Mersin'de yapılan ev baskınlarında Mersin sahilinde halay çektikleri ve slogan attıkları gerekçesiyle 9 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanların isimleri öğrenilemedi. Mersin'de sahilde halay çektikleri bir videoyu sosyal medya hesaplarında paylaşmaları gerekçe gösterilerek 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla gözaltına alınan 9 kişinin ters kelepçelendiği ve götürüldükleri Mersin İl Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polisler tarafından zorla 'Ölürüm Türkiyem' isimli şarkının dinlettirildiği öğrenildi. 9 kişi, 26 Temmuz 2024 tarihinde sevk edildikleri Mersin 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla tutuklandı.

2) 27 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden Siirt'in Kurtalan ilçesinde yapılan bir düğünde Kürtçe müzik eşliğinde halay çekilmesi ile ilgili başlatılan soruşturma kapsamında gerçekleştirilen ev baskınlarında aralarında bir çocuğun da olduğu 5 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Gözaltına alınanlarda 4'ü 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla tutuklandı. 1 kişi ise ev hapsi adli kontrol tedbiri ile serbest bırakıldı.

3) 27 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde yapılan bir düğünde Kürtçe müzik eşliğinde halay çekilmesi ile ilgili başlatılan soruşturma kapsamında gerçekleştirilen ev baskınlarında 1'i müzisyen 7 kişi gözaltına alındı. 4 kişi polisteki ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldı. Sulh ceza hakimliğine sevk edilenlerden 1'i 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla tutuklanırken 2 kişi ise adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

4) 27 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden İstanbul'da farklı tarihlerde yapılan düğünlerde Kürtçe müzik eşliğinde halay çekilmesi ile ilgili başlatılan soruşturma kapsamında gerçekleştirilen ev baskınlarında 18 kişi gözaltına alındı. 28 Temmuz 2024 tarihinde sulh ceza hakimliğine sevk edilen 18 kişiden 11'i 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla tutuklanırken 7 kişi ise adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

5) 28 Temmuz 2024 tarihinde Hakkari'de yapılan bir düğüne polisler tarafından baskın düzenlendiği ve düğünde çalınmakta olan Kürtçe müzikler gerekçe gösterilerek 1'i düğün sahibi, 5'i müzisyen olmak üzere 6 kişinin 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla gözaltına

alındığı öğrenildi. Gözaltına alınan kişilerin isimleri öğrenilemedi.

6) 30 Temmuz 2024 tarihinde basında yer alan haberlerden, İstanbul'un Arnavutköy ilçesinde gerçekleştirilen bir eğlencede çalan Kürtçe şarkıya eşlik ederek halay çektiği gerekçesiyle sosyal medyada hedef gösterilen B.S. isimli 1 askerinin Aydın'da askerlik şubesinde gözaltına alındıktan sonra sevk edildiği sulh ceza hakimliği tarafından 'örgüt propagandası yapma' iddiasıyla tutuklanarak cezaevine gönderildiği öğrenildi.

7) 15 Ağustos 2024 tarihine Batman'da yapılan ev baskınlarında 2 kişi (Hayrettin Vural ve Süleyman Ekinci) gittikleri düğünlerde Kürtçe şarkılar eşliğinde halay çıktıkları gerekçesiyle gözaltına alındı.

8) Hakkari'de katıldıkları düğünlerde söyledikleri Kürtçe şarkılar gerekçe gösterilerek 28 Temmuz 2024 tarihinde gözaltına alınan ve 29 Temmuz 2024 tarihinde tutuklanan 4 müzisyen (Naci Tekçe, Ali Tekin, İlhan Akdoğan ve Bedirhan Uçar) hakkında Hakkari 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın görülmesine 15 Ağustos 2024 tarihinde başlandı. Savunmaların ardından kararını açıklayan mahkeme 4 kişiyi 'örgüt propagandası yapma' suçundan 1 yıl 3'er ay hapis cezası ile cezalandırdı ve hükmün açıklanmasını geri bıraktı. Mahkeme ayrıca 4 kişinin tahliyesine karar verdi.

GENEL MERKEZ

Kültür Mah. Mithatpaşa Cad. No:49/11, Kat:6, Kızılay, 06420
Çankaya - Ankara
+90 (312) 310 66 36 (pbx)
+90 (312) 310 64 63 (faks)
tihv@tihv.org.tr

DİYARBAKIR TEMSİLCİLİĞİ

Yenişehir Mah. Prof. Dr. Selahattin Yazıcıoğlu Cad.
Oryıl My Office A-Blok, No:10-A, Daire:50, Kat:14, 21100
Yenişehir - Diyarbakır
+90 (412) 228 26 61
diyarbakir@tihv.org.tr

İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ

Bozkurt Mah. Türkbeyi Sokak, Ferah Apt. No:113/6, Kurtuluş, 34375
Şişli - İstanbul
+90 (212) 249 30 92
istanbul@tihv.org.tr

İZMİR TEMSİLCİLİĞİ

Alsancak Mah. 1471. Sokak, Kenet 1 Sitesi No:1/1-2, 35220
Konak - İzmir
+90 (232) 463 46 46
izmir@tihv.org.tr

CİZRE REFERANS MERKEZİ

Dicle Mah. Nurullah Cad. No:57/1, 73200
Cizre - Şırnak
+90 (486) 616 86 07
cizre@tihv.org.tr

VAN TEMSİLCİLİĞİ

Şerefiye Mah. Santral 6. Sokak, Haydaroğlu İş Merkezi
B-Blok No:24/25, Kat:2, 65100
İpekyolu - Van
+90 (432) 214 1137
van@tihv.org.tr

[/insanhaklari](https://twitter.com/insanhaklari)

[@tihv](https://www.youtube.com/@tihv)

[/tihv.insanhaklari](https://www.instagram.com/tihv.insanhaklari)

[/tihv.hrft](https://www.facebook.com/tihv.hrft)